הײנט 8 זײטען

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

MAJER FOLKSBLAT — פרײז 15 גראָשען

נײער פאָלקסבלאַט

№ 24 | לאָדז, מיטוואָך, י' שבט תרצ"א | נײנטער יאָהרגאַנג | Łódź, Sroda, 28 stycznia 1931 r. | № 24

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

נאָך דער נאַכט=זיצונג אין סײם

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער סײם־קאָרעספּאָנדענט).

די מאָנטאָגדיגע זיצונג פון סײם האָט געדויערט ביז 6 אַ זייגער אינדערפריה. דער פּרעמיער סלאַווע האָט געענדיגט זיין רעדע 4 פאַרטאָגס. נאָכדעם ווי ס'איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען דער ענדערישער פאָרשלאַג וועגען בריסק, האָבען די סאָציאַליסטען אָנגעהויבען צו זינגען "טשעשטש וואָם פּאַוויע מאַגנאַטשי". צוליב דעם וואָס דער דעפּ. דיבוואַ (פּ.פּ.ס.) האָט נישט געהאָרכט די אויפפאָדערונג פון מאַרשאַלעק איז ער אויסגעשלאָסען געוואָרען אויף איין זיצונג. די פּ.פּ.ס. האָבען דאַן פאַרלאָזען דעם זאַל.

דעפּ. טשאַפּינסקי האָט פאָרגעלעגט צו שליסען די זיצונג. דער פאָרשלאַג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען. דאַן איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע פון די צוגאָב־קרעדיטען פאַר'ן יאָהר 1928-27, וואָס דערגרייכען 600 מיליאָן זל. און צווישען וועלכע ס'געפונען זיך 8 מיליאָן זלאָטעס צוליב וואָס ס'איז ענטשטאַנען דער טשעכאָוויטש־פּראָצעס. אין דער דיסקוסיע האָט אויך אַנטיילגענומען פינאַנץ־מיניסטער מאַטושעווסקי. די צוגאָב־קרעדיטען זענען בעשטעטיגט געוואָרען און אַלע אויסבעסערונגען פון דער אָפּאָזיציע זענען אָפּגעוואָרפען געוואָרען, אַזוי־אַרום איז אָפּגעשאַפען געוואָרען דער טשעכאָוויטש־פּראָצעס.

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס די מאָנטאָגדיגע נאַכטזיצונג האָט זיך געענדיגט ערשט אַרום 6 אַ זייגער אינדערפריה, האָט זיך די נעכטיגע זיצונג שוין געעפענט האַלב 12 פאַרמיטאָג. דער זיצונגס־זאַל איז כמעט לעדיג. אויף דער טאָג־אָרדנונג געפינען זיך די פראַגען וועגען ראַטיפיצירען דעם פויליש־דייטשען וואַלאָריזאַציע־אָפּמאַך. דער אָפּמאַך איז בעשטעטיגט געוואָרען. ווייטער איז אָנגענומען געוואָרען דער האַנדעלס־טראַקטאַט מיט לאַטוויע. דאַן אויך די האַנדעלס־קאָנווענץ מיט פראַנקרייך, און די האַנדעלס־אָפּמאַכען מיט שפּאַניען און פּאָרטוגאַל און דער אָפּמאַך וועגען גרעניץ־פאַרקעהר מיט רומעניען.

דערנאָך איז נאָך אָנגענומען געוואָרען דער פּראָיעקט וועגען בעשטימען 400 מיליאָן זל. אויף צו בויען וועגען און שאָסייען, די סומע וועט אין גרעסטען טייל גענומען ווערען פון אויטאָבוס־שטייער.

דעפּ. פּיאָטראָווסקי (פּ.פּ.ס.) רעדט דאַן וועגען דער קאָנצעסיע וואָס די רעגירונג גיט די פריצים דורך דעם, וואָס היי־יאָהר וועט פאַרצעלירט ווערען אַ העלפט ערד ווי שטענדיג, דאָס זאָל זיין, לויט די רייד פון דעפּ. פּיאָטראָווסקי די ערשטע בעלוינונג פאַר די פריצים צוליב די וואַהלען.

טויטע און פערוואונדעטע זענען געבליבען

נאָך אַ צוזאַמענשטויס צווישען נאַציאָנאַליסטען און קאָמוניסטען אין דײטשלאַנד

האַמבורג, 27. (טו) איך געשטשאַכט איז בעכטען אין אָוונד אויף אַ נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער פערזאַמלונג געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס מיט די קאָמוניסטען, ס'איז געקומען צו אַ שיסעריי בעת וועלכער ס'זענען געפאַלען 2 טויטע, עטליכע פערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען. די פּאָליציי האָט אַרעסטירט 19 פערזאָן.

וויסוואַסער, (אויבערלאַוזיץ). 27 (טו).

אויפ'ן שאָסעי בוסקאַו—סאַגאַ איז אויך געקומען צו אַנ'ענגסטען צוזאַמענשטויס צווישען קאָמוניסטען און נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען, 13 פערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען.

נײע גרויסע אפערע אין פראַנקרייך

פּאַריז, 27 (ספּ. טעל.) דאָ איז ענטדעקט געוואָרען אַ נײע אפערע, אין וועלכער ס'זענען פערמישט רעדאַקטאָרען אין הויכע מלוכה בעאַמטע, די דערמאָנטע פערזאָנען האָבען גענומען גרויסע סומעס געלד פון פּאָרדס אַפּטיילונגען אין פינאַנץ־ײך פאַר ערטיילען גרויסע קאָנצעסיעס.

דער ביי=ערעפּענטער כשר'ער

באַר "LUNCH",

לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 40, טעל. 185-97

אינהאָבער י. רייכמאַן

עמפּפעהלט צו די צוגענגליכסטע פרייזען — גאַסטראָנאָמישע אויסאַרבייטונגען — פון ערשטקלאַסיגער קוואַליטעט.

דער בופעט איז שטענדיג רייך פערזעהן — מיט די פרישסטע מאכלים — פון וואַרימע און קאַלטע צובייסען.

קאָנסומציע אויפ'ן אָרט.

צו דער עפענטליכקייט!

ענטשולדיגונג.

איך בעט ענטשולדיגונג ביי דער פערוואַלטונג, ווי אויך ביי די מיטגלידער פון בעקער־צעך אין לאָדז פאַר דעם וועלכעס איך האָב געגעבען מיין ווילען אונטערגעשריבען אַ אָנאָנס אין דער יודישער פּרעסע, וואָס דאָרט איז צום בעדויערען אָנגעגריפען די עהרליכע פערוואַלטונג פון יוד. בעקער־צעך, וועלכע אַרבייט לטובת די מיטגלידער. איך ערקלער עפענטליך, אַז איך בין אַריינגעצויגען געוואָרען אונטערצושרייבען דעם פּרושת גביל געגען די עהרליכע פערוואַלטונג. דעריבער בעט איך אָנצונעהמען מיין חרטה און בעט מיינע חברים בעקער נישט צו לאָזען זיך פערפיהרען פון אייניגע אינפעראַנטוואָרטליכע פערזאָנען, וועלכע אַגיטירען אַרויסצוטרעטען אַלס מיטגלידער פון בעקער צעך, כדי צו־צוברעכען די איינינקייט און צושטערען אונזער עקזיסטענץ.

אַלס צייכען פון חרטה שפּענדע איך 10 זל. לטובת „לינת הצדק" און 10 זל. לטובת דעם יתומים הויז, זגערזשער 40 915

דאָס געלד איז ביי מיר אָפּצונעהמען. משה נאָוואָרסקי

לאָדז, ד. 1931-27/1. בעקער־מייסטער, וואָלטשאַנסקאַ 4.

צו דער עפענטליכקייט!

דערמיט שטעלען מיר צום שאַנד־סלופּ די פערוואַלטונג פון בעקער־צעך ווסכאָדניאַ 57 פאַר זייער אַדורכגעפיהרטע ביי אונז די פאָריגע וואָך נאַכט רעוויזיעס, ווייל מיר האָבען זיך נישט געקענט צופּאַסען צו זייערע פאָדערונגען און גלייכצייטיג טרעטען מיר אַרויס אַלס מיטגלידער פון אויבענגערמאָהנטען צעך.

916

עס פאָלגען אונטערשריפטען.

צו אַלע היטעל־מאַכער־מייסטער אין לאָדז!

מיר מעלדען אייך, אַז זונטאָג, דעם 1. פעברואַר 1931, 6 אין אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענטר. האַנדוו.-פערבאַנד, פּאָלודניאָוואַ 4

די פייערליכע

ערעפענונג פון היטעל־מאַכער־צעך

און די ענטהילונג פון אַ צעך־פאָהן.

גלייכצייטיג מעלדען מיר: די, וואָס האָבען זיך נאָך נישט דעקלאַרירט אַלס מיטגלידער אין צעך, קענען זיך דעקלאַרירען יעדען טאָג פון 8—10 אָוונד אין פעראיינס־לאָקאַל פּאָלודניאָוואַ 4.

917 מיט אַכטונג די אָרגאַניזיר=קאָמיטע

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 82 יאָהר אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער און אורגרויסמוטער

נ"ע אסתר גאָלדע שלאָמאָוויטש

אשת יאַקעל שענקער ז"ל

די לויה קומט פאָר היינט, מיטוואָך, י' שבט תרצ"א 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער־הויז וואָלבאָרסקאַ 38, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

מאַשין=מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה=מעהל, אייער־פערפעל און סוכאַרקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אינזערע גוס־באַקאַנטע און פרישע געבעקען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערניע

ב. ווײנבערג

38 פּיעטריקאָווער 38 :-: טעל 143-82 :-:

מעשל=מאַשין

אַנ'אויטאָמאַטישע

מיט פוס אָדער האַנד־בעטריב, אין גוטען צושטאַנד ווערט געזוכט צו קויפען פון זאַפאַרט.

אָפערטען אונטער "D. S." אין אַדמינסטר. פון דער צייטונג.

768

צו פערקויפען

אַ פּאָר בעטען (טונקעלע) מיט מאַטראַצען און נאַכט־טישלעך. צו ערפאַהרען קילינסקיעגאָ 87 ביי רונדבערג, אויפ'ן הויף, פּאַרטער.

קלאַנג־פילם־קינאָ־טעאַטער

GRAND-KINO

היינט פּרעמיערע! אײלט צו זעהען! היינט פּרעמיערע!

דאָס יודישע פאָלקס = ליד אין קלאַנג = פילם!

דער גרעסטער פילם פון סעזאָן! מעכטיגע דראַמע פון יודישען לעבען!

שווערע ליבעס־טראַגעדיע פון אַ יודישער טאָכטער צו אַ קריסטליכען אָפיציר!

רעאַליזירט און געשאַפען דורכ'ן געניאַלען פילם=רעזשיסער ע. א. דופּאָנט אין זיין מאָנומענטאַל ווערק

צוויי פרעמדע וועלטען

עם נעהמען אָנטייל די בעריהמטע זינגערין פון „הבימה"

מרים עליאַש

וועלכע פיהרט אויס עטליכע האַרציגע יודישע פאָלקס=לידער, ווי אויך מאַרי גלאַרי, מאַקסודיאַן, הענרי גאַראַט

מאַסען־סצענעס! שווינדעליכע פּאַנאָראַמען. יודישע תפילות און געזאַנגען.

אָנהייב פון די סעאַנסען אין געוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג. לעצטענס סעאַנס 10.15 אָוונט. — שבת, זונטאָג און ימים־טובים 12 אַ זייגער בייטאָג.

ווי האָט אויסגעזעהען אין בריסק

געוויער אינהאַלט פון פרעמ. סלאַווקס ערקלערונג אויף דער נאַכט-זיצונג אין סיים

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספאָנדענט). ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט אין נעכטיגען נומער האָט פרעמיער סלאַוועק האַלב פיר פאַרטאָגס אָפּגעגעבען אַן אויספיהרליכע ערקלערונג אַלס ענטפער אויף דער אינטערפעלאַציע פון „צענטראָלעוו" וועגען בריסק: דער אויספיהרליכער טעקסט פון פרעמיערס ערקלערונג איז פאָלגענדער:

— איך האָב דעם כבוד צו ערקלערען פאָלגענדעס: דעם אַזויגע־רופענעם בריסקער ענין האָבען אָנגעהויבען פאַנאַנדערבלאָזען די פאַרטייאישע פאַקסאָרען אויסשליסליך צו פאָליטישע אַגיטאַציאָנס־צוועקען. דאָס איז דער באָדען פון דעם גאַנצען ענין.

זאַכליכע אויפקלערונגען זענען שוין אָפּגעגעבען געוואָרען דעם סיים אין דער יורידישער קאָמיסיע דורכ'ן יוסטיץ־מיניסטער, אָבער דער פאָליטישער אַגיטאַציאָנס־כאַראַקטער צווינגט מיך צו צוגאָב־ערקלערונגען, וועלכע איך בעט גלייכצייטיג צו בעטראַכטען אלס

ענטפער אויף אַן אינטערפעלאַציע

וואָס איז אַריינגעטראָגען געוואָרען דורך די דעפוטאַטען טשאַפּינסקי, שטשערקאָווסקי און אַנדערע דעם 16־טען דעצעמבער 1930.

איך וועל מיר ערלויבען צו דערמאָנען דעם הויכען הויז וואָס איז פאָרגעקומען פאַר דעם אַרעסטירען פון אַ געוויסער צאָהל געוו. דעפוטאַטען.

די אָפּאָזיציאָנעלע פרעסע האָט דורך דער גאַנצער צייט גערופען די געזעלשאַפט צו פערשאַרפען דעם קאַמף געגען דער רעגירונג. דער קראָקאָווער קאָנגרעס פון צענטראָלעוו ד.ה. פ.פ.ס., נ. פ. ר. און כ. ד., וועלכע האָבען זייערע אַרבייטער־אָרגאַניזאַציעס ווי יאויך „וויזוואָלעניע" פויערים־פאַרטיי און פיאַסט, וועלכע האָבען זייער איינפלוס אין דאָרף — האָט אויפגעפאָדערט די ברייטע קרייזען פון דער שטאָטישער און דאָרפישער בעפעלקערונג צום קאַמף.

די דאָזיגע פאַרטייען האָבען, אמת, איך אַ געשיקטער, אָבער אַ קלאָהרער פאָרם, געדראָהט אין זייערע רעזאָלוציעס אַז זיי וועלען נישט אָנערקענען די פערפליכטונגען וואָס די פוילישע רעגירונג האָט אויף זיך גענומען בנוגע אויסלאַנד. זיי האָבען אַזוי אָרום

נעשטרעבט אפצושוואכען דעם צוטרוי פון אויסלאנד

צו אַלע ביזאיצטיגע רעגירונגס־פערפליכטונגען און גלייכצייטיג צו אַנאַרכיזירען די געזעלשאַפט, אז זי זאָל די דאָזיגע פערפליכטונגען דורך אַ בונט־אַקציע פערניכטען.

די דאָזיגע פאַרטייען, האָבען אין אויסלאַנד געפיהרט אַזאַ שעדליכע אַקציע אַז זיי האָבען געקענט קאָנקורירען מיט אונזערע פערביסענסטע פיינד.

די דאָזיגע פאַרטייען האָבען געוואָלט אַרויסרופען פרעמדע איבטערווענצען, אין אונזערע אינערליכע בעציהונגען. זיי האָבען אויסגעצייכענט געוואוסט אַז די רעגירונג וועט אויפ'ן קאַטעגאָרישסטען אופן אָפּוואַרפען די דאָזיגע אַלע פרובען, זיי האָבען אַלזאָ, קאַלקולירט, נישט אויפ'ן ע־פאָלג פון דער אַקציע נאָר אויף דעם, כדי די פוילישע רעגירונג צו פעהווקלען אין שווערינקייטען מיט די פאַקטאָרען, וועלכע האָבען אין פיל לענדער פון אייראָפּע, אַ דעצידירענדען פאָליטישען איינפלוס. די דאָזיגע בעמיהונגען זענען געמאַכט געוואָרען ביים גלייכצייטיגען דעקלאַמירען וועגען אונזער שווערער איגטער נאַציאָנאַלער לאַגע.

די דאָזיגע ריכטונגען האָבען ענדליך געוואָגט עפענטליך זיך צו שטעלען פאַר אַ ציל פון זייער קאַמף

צו צווינגען דעם מלוכה-פרעזידענט צו רעזיגנירען פון זיין אמט

זיי האָבען נישט געהאָפּט דאָס צו דערגרייכען דורך אָננעהמען לעגעליכע רעזאָלוציעס, אויף זייער פאַרטיי־קאָנגרעסען און דעריבער האָבען זיי געוואָלט אויפהעצען די מאַסען צו אַן עפענטליכען בונט געגען דעם העכסטען רעפּרעזענטאַנט פון דער מלוכה־מאַכט

ווען איך האָב זיך, האָט ווייטער געזאָגט דער פרעמיער, אַלס שעף פון דער דעמאָלסדיגער רעגירונג דע־וואוסט, צו וואָס פאַר אַ וואַהנזין די אָפּאָזיציע איז דערגאַנגען אויפ'ן קראָקאָווער קאָנגרעס האָב איך בפירוש ע־קלערט אַז די רעגירונג וועט פון דעם ציהען קאָנסעקווענצען. איך האָב דאָס געזאָגט עפענטליך, כדי די אָפּאָזיציע זאָל זיך בעזינען. איך האָב געטון נאָך מעהר, איך האָב בעפוילען צו פיהרען אַן אויספאָרשונג געגען די אַנטיילנעהמער אין קאָנגרעס. אָבער ווי ס'האָט בעוויזען די אויספאָרשונג זענען די אַנטיילנעהמער אין קאָנגרעס געווען פאַסיווע צוהערער, זיי האָבען נישט גענוג גוט פערשטאַנען צו וואָס עס פיהרען די העצען דעפוטאַטען וואָס פיהרען אָן מיט די פאַרטייען, די דעפוטאַטען אַליין האָבען זיך געפונען אונטערן שוץ פון דער דעפוטאַטען־אומבערירליכקייט און האָבען געמוזט אָפּגעלעגט ווערען אויף שפעטער.

איך האָב דאַן געמוזט צוליב אַנדערע אַרבייטען אָפּטרעטען פון אַמט אַלס פרעמיער־מיניסטער און נישט מיר איז אויסגעפאַלען אויסצופיהרען דאָס וואָס איך האָב צוגעזאָגט. איך פערזיכער אייך דעריבער, אַז איך בעמיה זיך געוועהנליך מיינע הבטחות צו ערפילען.

די וואָרנונגען האָבען נישט געהאָלפען. דערמאָהנט זיך ווי די אָפּאָזיציאָנעלע פרעסע האָט אויסגעלאַכט מיינע וואָרנונגען, ווי זי האָט ווייטער געהעצט געגען דער רעגירונג, אָרגאַניזירט פראָווינציאָנעלע קאָנגרעסען, ווי אַזוי זי האָט צוגעגרייט דעם אַזוי־גערופענעם

מאַרש אויף וואַרשאַ.

דעם 14־טען סעפּטעמבער 1930.

ס'זענען אויך געמאַכט געוואָרען קאָנספּיראַטיווע פאָרבערייטונגען פון באַיאָווע אָרגאַניזאַציעס. מ'האָט איינגעאָרדענט געוועהר־לאַגערען און איבערגעטראָגען זיי פון אָרט צו אָרט. די רעגירונג וואָלט געווען אַ שלימזלדיגע ווען זי וואָלט די דאָזיגע פאָרבערייטונגען נישט געזעהן. אָדער האָט זיי נישט געוואָלט זעהען. צי די העלדען פון דער אָפּאָזיציע האָבען געגלויבט אין ערפאָלג פון זייער דעסטרוקטיווער אַרבייט — ווייס איך נישט, אָבער איך בין איבערצייגט, אַז די שולדיגע אין די מזרח־גאַליציאַנישע אונטערצינדונגען האָבען צווישען אַנדערען אויך באַזירט זייערע האָפענונגען אויף דער אַלגעמיינער אַנאַרכיע, וועלכע איהר האָט פערשפרייט. די רוהיגע אוקראַאינישע בעפעלקערונג האָט זיך אָנגעהויבען אונטערצוגעכען דעם סאַבאָטאַזש־טעראָר, ווייל זי האָט אויפגעהערט צו גלויבען אין כוח פון דער פוילישער מלוכה, אויף אייך פאַלט אַ גרויסער טייל שולד פאַר דער נויטווענדיגקייט אַנצווענדען דאָרט שאַרפע רעפּרעסיע־מיטלען.

איך האָב ביז איצט גערעדט וועגען דער צושטערישער טעטיגקייט פון די ליבקע, די גערעכטיגקייט פערלאַנגט, אַז איך זאָל אויך ערטיילען בעמערקונגען, וועגען דעם, וואָס ס'האָבען געטון די רעכטע.

מיר געדענקען זייער אוגאָדע־ און הכנעה־ראָל אין בעציהונג צו פרעמדע מאַכטען, וועלכע האָבען רעגירט אין פוילען.

די נאַראָדאָווע דעמאָקראַטען

האָבען זיך דעמאָלט נישט געכאַפּט צו קיין רעוואָלוציאָנערע מיטלען. ערשט אין פוילען האָבען זיי אָנגעדערש אַנגעהויבען. מיר געדענקען די ע־מאָרדונג פון ערשטען פוילישען מלוכה־פרעזידענט און דאָס גלאָריפיצירען פון מערדער. צוליב זייער דעסטרוקטיווער אַרבייט האָט פוילען אין יאָהר 1920 שיער נישט פערלוירען די פרייהייט. און דער גרויס־פוילישער לאַגער האָט זיך דען נישט געגרייט צו קיין מלוכה־אַטענטאַט, אויב איהר, מיינע העררען, האָט געקענט זיין לאָיאַל צו פרעמדע אָקופּאַנטען וועט איהר זיך דאָס מוזען אויסלערנען אין בעצוג צו דער אייגענער מלוכה. מיינט נישט, אַז מיר האָבען נישט פערשטאַנען אייערע מיינונגען, אַז מיר האָבען אייער אָרגאַניזאַציע נישט געזעהן.

די העררען סיי פון דער רעכטער און סיי פון דער ליבקער אָפּאָזיציע זענען פיל מאָל געוואָרענט געוואָרען, אַז ס'קומען פאָלגען, וועלכע וועלען פאַר זיי פערזענליך נישט זיין גאַנץ אַנגענעהם. איהר האָט געוועהר־דראָהונגען, וואָס זענען געוואָרפען אויפ'ן ווינד. פוילען וויל לעבען מיט אַן אַנדער לופט און יס'טראָגט זיך פון אייך.

פאַרוואָס אין בריסק

איהר האָט געמאַכט איצט אַ גרויס גערודער וועגען בריסק, פאַרוואָס אייערע אַרעסטירטע מענשען זענען איינגעזעצט געוואָרען אין בריסק. בעת וועלכען ס'זענען כלומרשט אויסגעמיטען געוואָרען עטליכע פראָצעדוראַלע פאָרשריפטען. דאָס איז געטון געוואָרען דערפאַר, אַז אייערע מענשען זאָל זיך נישט פערגלוסטען אַרויסצושיקען אייערע באָיובקעס כדי אָפּצושלאָגען די אַרעסטאַנטען, נאָך וואָס קרבנות פון מענשען, וועלכע האָבען אַמאָל אונטערגעשטעלט זייערע קעפּ וועגען אַנדערע העכערע צילען, די אויפרעגונג וואָס איהר האָט אונטערגעהאַלטען האָבען שפּעטער געשטויסען יאַגאָדזשינסקין אַז ער זאָל געהען מיט אַ באָמבע אין האַנד אויף דעם, וואָס האָט אויפגעריכט פוילען, האָט געשטויסען קאָטשעווסקין צו ערמאָרדען דריי מענשען אין טשענסטאָכאָווער קראַנקען־קאַסע, אויך דאָ האָט איהר דאָך געקענט מאַכען אַן אומזיסטע אוהאַנטורע, דאָס האָבען מיר נישט געוואָלט, מיר האָבען נישט געוואָלט קיין בלוט־פערגיסונג אין בריסק איז דער טורמע־רעגולאַמין געווען אַ שווערער. אָבער די, וועלכע האָבען געקעמפט פאַר פוילען און נישט געגען איהר, זענען אַדורכגעגאַנגען פיל שווערערע טורמעס, אָבער יענע האָבען אַפילו פאַר'ן טויט נישט אַזויפיל מורא געהאַט וויפיל פיל פון די בריסקער אַרעסטאַנטען האָבען דאָס פיזיש און מאָראַליש אַרויסגעוויזען, דעמאָלט האָט קיינער נישט אונטערגעשריבען קיין פּראָטעסטען, ווייל ער האָט אַליין מורא געהאַט,

איך וויל נאָר אין איין הינזיכט בערוהיגען די געזעלשאַפטליכע מיינונג, איך האָב אויסגעפאָרשט דעם ענין און שטעל פעסט, אַז קיין

פאַקטען פון סאַדיזם און פייניגונג

זענען נישט געווען, אָבער דאָרט, אַזוי גוט ווי אין יעדער טורמע האָט מען געמוזט זיין געהאָרכזאַם, בעת אַ ווידערשטאַנד איז די געהאָרכזאַמקייט אויסגעפּרעסט געוואָרען מיט געוואַלד. קיין אַנדערע טורמעס אין דער וועלט זענען נישט פערהאַן. איהר פרובט צו בעשמוצען די אָפיצירען, וועלכע האָבען אַ לויבענסווערטיגערע פערגאַנגענהייט ווי איהר. קיין רעגולאַמינס און פאָרשריפטען זענען זיי נישט איבערגעשריטען.

צוליב פאָליטישע צוועקען שפּעקולירט איהר אויף דעם, אַז ס'איז טעטיג די איבערטריבענע פליאָטקע, מיר קענען אַ טייל לייכטגלויביגע וועלכע וועלען אייך נאָכמאָל גלויבען, אַזוי ווי זיי האָבען געגלויבט, אַז ס'עקזיסטירט אַן אונטערערדישער סט לעפאָן צווישען בעלוועדער און דעם שטאַב פון דער באָלשעוויסטישער אַרמעי. פערפאַלען. זאָלען די אייך גלויבען.

איך וויל נאָך צוגעבען אַז

די פּראָצעסען געגען די פערשידענע דעפּוטאַטען זענען נישט אַנולירט געוואָרען

און וועלען פאָרקומען. מיר האָבען אַן אַנדער מאָראַל, מיר זוכען ביי דעם אַנדערע, ווייניגער קאָסטבאַרע מיטלען פאַר דער מלוכה, ווי דאָס אַרויסציהען די פּאָלעמיקאָטען אויפ'ן גאַס, כדי צו דערשטיקען די אונרוהען פון די אויפגערעגטע מאַסען, וועלכע זענען אונטערגעהעצט געוואָרען דורך די העררען דעפּוטאַטען, דער דאָזיגער מעטאָדע וועט די רעגירונג טריי בלייבען, איך וויל נאָך האָפען אַז אין דער צוקונפט וועט די רעגירונג נישט געשטעלט ווערען פאַר דער נויטווענדיגקייט צו בענוצען שאַרפע און ריקזיכטסלאָזע מיטלען, כדי אָפּצושטעלען אויפ'ן אָרט די חוצפּהדיגע אַנאַרכיע,

5 טויטע און 8 שווער פערוואונדעטע יודען

בעת א קאטאסטראפע אויפ'ן טייך נעבען סובאלק

סובאַלק, 27, (טעלעפאָניש). אויפ'ן טייך באַרעוו איז נעכטען געפאָהרען אַ שליטען מיט אַ גרופּע יודישע פּאַסאַזשירען. פּלוצלונג האָט זיך דאָס אייז אויפ'ן טייך איינגעבראָכען און דער שליטען איז מיט די פּאַסאַזשירען אַריין אין וואַסער. ס'איז באַלד אונטערגענומען געוואָרען אַ רעטונגס־אַקציע. פינף יודען, צווישען זיי דריי פרויען, זענען אַרויסגענומען געוואָרען פון וואַסער, שוין טויטע, 8 יודען זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען און זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

דערמאָרדעט דעם איטאַליענישען גענעראַל-קאָנסול אין ציריך

ציריך, 27. (טו) היינט נאָכמיטאָג איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַן אַטענטאַט אויפ'ן איטאַליענישען גענעראַל־קאָנסול אין ציריך בראַנטשי. דער גענעראַל ־ קאָנסול איז דורך אַ רעוואָלווער־קויל שווער פערוואונדעט געוואָרען אין דער ברוסט, און אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. דער אָנפאַלער איז אַרעסטירט געוואָרען. דער אָנפאַלער איז אַ איטאַליענישער קרגיס־אינוואַליד רינאַ באַסי. ער האָט געבעטען ביי דעם גענעראַל־קאָנסול אונטערשטיצונג און ווען דער לעצטער האָט אָפּגעזאָגט, האָט באַסי געשאָסען אינ'ם גענעראַל־קאָנסול.

50 יובילעאום-קאָמיטעט לכבוד שלום אש אין לאָדז. 50

זאַל „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשאַ 20

זונטאָג, דעם 8 טען פעברואַר, האַלב 9 אַ זייגער אין אָוענט קומט פאָר אַ

גראַנדיעזע יובילעאום-פייערונג

לכבוד דעם גרויסען און בעליבטען דיכטער

שלום אש

מיט דער בעטייליגונג פון השיב'ען יובילאַר

איינצעלהייטען אין די ווייטערדיגע אַנאָנסען.

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטש 20. 50 50

מאַרשאַל פּילסודסקי זאָל זיין אין איטאַליען

און זיך טרעפען מיט מוסאָליני'ן

קראָקאָ, 27. (טעלעפאָניש). דער קראָקאָווער אילוסטרירטער קוריער טיילט מיט, אַז דער מאַרשאַל פּילסודסקי וועט אויף צוריקוועגס פון מאַדערא בעזוכען איטאַליען. אין בעאַפאַל זאָל זיך דער מאַרשאַל טרעפען מיט מוסאָליני, דער מאַרשאַל זאָל אויך אָפּגעבען אַ וויזיט אין וואַטיקאַן.

10 טויט-אורטיילען אין טערקיי

פּאַריז, 27. (אַטע), פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל ווערט געמאָלדען, אַז נעכטען איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער אורטייל אין פּראָצעס פון די אַנטיילנעהמער אין דער פערשווערונג געגען דער רעגירונג וואָס איז ענטדעקט געוואָרען אין מענעמען. צעהן בעשולדיגטע זענען פערמשפּט געוואָרען אויף טויט־שטראָף. דער פּאַרלאַמענט האָט דעם אורטייל בעשטעטיגט.

נייע פראַנצויזישע רעגירונג

פּאַריז, 27. (ספּ. טעל.) נאָך זעהר שווערע אונטערהאַנדלונגען, האָט זיך דעם סענאַטאָר לאַוואַל איינגעגעבען אין פערלויף פון דער לעצטער נאַכט צו פאָרמירען די נייע פראַנצויזישע רעגירונג דער פרעמיער לאַוואַל האָט אויך פערהאַלטען פאַר זיך די טעקע פון איבערן־מיניסטער, אויסערן־מיניסטער איז ווייטער פערבליבען בריאַן.

גהאַנדי אויף דער פריי

לאָנדאָן, 27. (טו) די בעפרייאונג פון גהאַנדי און זייבע חברים פון טורמע איז פאָרגעקומען אהן שום אינצידענט. גהאַנדי איז אין באָמביי בעגריסט געוואָרען דורך אַ מאַסען־עולם, וועלכע האָט געמאַכט אויסגעשרייען לכבוד גהאַנדי.

יעדע „זאַפּאַלניטשקע" ווערט בעשטייערט מיט 10 זלאָטיס

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש) די היינטיגע זיצונג פון דער פינאַנץ־קאָמיסיע ביים סיים האָט זיך בעשעפטיגט מיט די אויסבעסערונגען פון סענאַט אין געזעץ וועגען זאַפּאַלקעס מאָנאָפּאָל.

דעפּ. ראָטענשטרייך (יוד. קאָלאָ) איז אַרויס־געטרעטען געגען דעם פאָרשלאַג צו בעשטייערען יעדע „זאַפּאַלניטשקע" מיט 10 זלאָטיס.

דער רעגירונגס־פאָרשטעהער האָט צוגעזאָגט אונטערצושטיצען די אויסבעסערונג פון דעפּ. ראָטענשטרייך.

דעפּ. סמאָלאַ בעפרייט פון טורמע

קראָסניק, 27. (טעלעפאָניש) דאָס קרייז־געריכט האָט בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען דעפּ. סמאָלאַ („וויזוואָלעניע"), וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין אַנטי־מלוכה'שער טעטיגקייט.

דעפּ. סמאָלאַ איז פערמשפּט געוואָרען אויף 3 חדשים טורמע. צוליב דעם וואָס ביז דעם פּראָצעס איז ער שוין אָפּגעזעסען 4 חדשים איז דער פערמשפּטער גלייך בעפרייט געוואָרען.

מאַקדאָנאַלד'ס רעגירונג וועט נישט פאַלען

לאָנדאָן, 27. (ספּ. טעל.) די מורא, אַז מאַקדאָנאַלד'ס רעגירונג וועט פאַלען צוליב'ן געזעץ וועגען „טרייד־אוניאָנען", איז נישט בעגרינדעט. די ליבעראַלען האָבען צוגעזאָגט צו שטיצען דעם רעגירונגס־פּראָיעקט.

לאדז, 28 יאנואר 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 28 יאנואר 1931

די גזרות, וואס זענען בטול געווארען

מ'קען זיך פאָרשטעלען, וואָסער געוואַלדיגען רושם ס'וועט אַרויסרופען אין אויסלאַנד די ידיעה, אַז דער סיים און די רעגירונג האָבען לסוף בעשלאָסען אָפּשאַפען אין פוילען די צאַרישע בעגרענעצונגען געגען יודען. בעזונדערס וועלען זיך דערמיט פרייען די יודען אין אַמעריקע, וואָס אַ סך זייערע האָבען דאָך אַליין געמוזט עוקר זיין פון רוסלאַנד צוליב די פערשאָלטענע צאַרישע בעגרענעצונגען, וואָס זענען געלעגען אויף יודען ווי אַ געלע לאַטע. און איצט זענען די פוילישע יודען סוף כל סוף בעפרייט געוואָרען פון אָט דער היסטאָרישער קללה!

נישט קיין חידוש, וואָס מ'האָט געמוזט וואַרטען אויף אָט דער ישועה גאַנצע 12 יאָהר. צוערשט האָט דאָך וועגען דעם גאָר קיין רייד נישט געקענט זיין, כל סמן אין פוילען האָבען געהערשט די אַנטיסעמיטישע רעגירונגען; אָבער אַפילו ביי דער איצטיגער ליבעראַלער רעגירונג האָט געמוזט פערביי־געהן גאַנצע 5 יאָהר, ביז מ'האָט גובר געווען דעם שלעכטען סיים, איינגעזעצט זיך פעסט אין זאָטעל און ערשט איצט דערפיהלט די רוסישע היסטאָרישע התחיבות לגבי יודען, אָפּגעשאַפט די צאַרישע בעגרענעצונגען.

פאַרוואָס־זשע זעהט מען עפּעס נישט אויף דער יודישער גאַס, דאָ אין פוילען, קיין שמחות, קיין פייערליכע פאָלק־מאַניפעסטאַציעס לכבוד דעם גרויסען טאָג, דעם צווייטען יציאת מצרים? פאַרוואָס זעהט מען נישט, אַז יודען זאָלען זיך אין די גאַסען אָפּגעבען מזל־טוב און קושען זיך מיט טרעהרען אין די אויגען, ווי ס'איז געווען איב'ם טאָג פון קערענסקיס איבערקעהרעניש אין רוסלאַנד. ווען ס'איז אויך פּראָקלאַמירט געוואָרען די אָפּשאַפונג פון די צאַרישע בעגרענעצונגען געגען יודען?

ווייל דער גאַנצער ענין איז אַ שטיקעל מיספערשטענדניש, אַ שטיקעלע פיקציע, וואָס איז אויפגעבלאָזען געוואָרען, לשם רעקלאַמע, דורך ביידע צדדים, סיי מצד דער סאַנאַציע, וואָס וויל דערמיט אַרויסווייזן איהר כלומרשטע גוטסקייט לגבי יודען, סיי מצד אונזערע אייגענע פּערזאָרגערס, וואָס ווילען זיך דאָ אַרויסשטעלען ווי מסירות־נפשדיגע קעמפערס פאַר'ן כלל ישראל.

וואָס זענען אַזוינס געווען די צאַרישע בעגרענעצונגען, וועלכע האָבען אַזוי שרעקליך געדריקט דעם יודישען כלל?

אַ יוד האָט נישט געטאָרט וואוינען אין דעם גרויסען ברייטען רוסלאַנד, נישט אין דעם איראָפּעאישען, נישט אין דעם אַזיאַטישען, האָט זיך געמוזט שטיקען אין דער פערפּוישטער לופט פונ'ם תחום־המושב און אויך דאָ האָט מען דעם יודען פערטריבען פון די דערפער און פונ'ם גרענעץ־פּאַס.

אַ יוד האָט געקענט לערנען אין די אַלגעמיינע שולען בלויז אין אַ בעגרענעצטער צאָהל.

אַ יוד איז נישט אָנגענומען געוואָרען אויף קיין שום רעגירונג־פּאָסטען און רעגירונג־אַרבייט.

אין דער אַרמעע איז אַ יוד נישט דערגאַנגען העכער, ווי צום ראַנג פון אונטער־אָפיציר.

אַן'אויסלענדישער יוד האָט אינגאַנצען אין רוסלאַנד נישט געהאַט קיין וואוינרעכט.

יודען האָבען נישט געקענט ענטוויקלען זייער געזעלשאַפטליכען און קולטורעלען לעבען, נישט געהאַט קיין אָרגאַניזירטע קהלות, קיין רעכט אויף געזעלשאַפטליכען אייגענטום.

און חוצדעם (דאָס איז שוין געווען תורה שבעל פה) האָט מען סתם יודען פיינט געהאַט, געדריקט און געשטיקט, געמאַכט צו אַש און בלאָטע, צו שאַנד און שפּאָט, גערודפט אומזיסט און אומנישט וואו מ'האָט נאָר געקענט.

אין אַזעלכע פערהעלטנישען — צו וועלכע ס'זענען נאָך צוגעקומען די אָפטע אָרגאַניזירטע דורך דער רעגירונג מאַסען־פּאָגראָמען און שחיטות, רדיפות און אַבלאַוועס אויף דער פּראָגרעסיווער יוגענט, — האָבען יודען נישט געקענט לעבען און אין אַ קורצער צייט האָבען ביי 5 מיליאָן יודען אויסגעוואַנדערט פון רוסלאַנד, זיי זענען געלאָפען וואו די אויגען האָבען זיי געטראָגען, אַבי וואָס־ווייטער פון שרעקליכען עמק־הבכא.

ווי־זשע זעהט עס איצט אויס אין פוילען מיט אָט די אַלע גזרות? די פראַגע פון וואוינרעכט איז פון זיך אַליין בטל געוואָרען, ווייל קאָנגרעס־פוילען האָט דאָך אַפילו נישט קיין שפּאַן באָדען פון יענער „הייליגער" ערד, וואו יודען האָבען נישט געטאָרט וואוינען.

פערבליבען איז בלויז די פראַגע פון די דערפער וואָס האָט פאַר יודען סיי־ווי כמעט נישט קיין בעדייט, חוץ פאַר איינצעלנע, כל זמן ס'וועט נישט געטון ווערען עפּעס פּאָזיטיוועס, עפּעס קאַרדינאַלעס מכוח בעזעצען יודען אויף ערד.

אין די לערן־אַנשטאַלטען איז בלויז דער פּאָבישער האַמטנער אויסדרוק „קראַמיע יעוורעיעוו" פערביטען געוואָרען אויפ'ן וואויל־קלינגעודיגען לאַ סיינישען אויסדרוק „נומערוס קלאַוזוס" — דער אינהאַלט איז דער זעלביגער, אונזערע קינדער מוזען אויך איצט לערנען אין בעזונדערע יודישע שולען, וואָס ווערען פון דער רעגירונג נישט אויסגעהאַלטען, נישט סובסידירט און די שטודירענדיגע יוגענט מוז אַלץ זיין צוזייט און צושפּרייט איבער אַלע מדינות, נישט בעקומענדיג קיין מעגליכקייט צו לערנען אין דער היים.

וועגען אַ צוטריט צו מלוכה־פּאָסטענס און עפענטליכע אַרבייטען איז איבריג צו רעדען, דאָ האַלטען מיר נאָך ביים סאַמע אָנהויב פונ'ם קאַמף, צו פערווירקליכען די קאָנסטיטוציאָנעלע רעכט.

די צאַרישע גזרות, וועלכע ווערען איצט אָפּגעשאַפט, זענען עפּעס אַזעלכע עפעמערישע, וואָס ווערע ולחלוטין פון אונזער לעבען נישט בעמערקט. זיי האָבען נישט צו טון נישט מיט די שטייערן, וואָס פרעסען אונז ביז צום דערשטיקען. נישט מיט די קרעדיטען, וואָס מ'גיט אונז נישט, נישט מיט'ן עטאַטיזם, וואָס נעמט צו ביי אונז די לעצטע פּרנסה, נישט מיט די כלערליי נייע רעפאָרמעס, וואָס איטליכע בעזונדער איז פאַר אונז אַ שווערע גזרה, נישט מיט דער צעכען־גזרה, וואָס קען אומברענגען די מלאכה ביי יודען, — זיי האָבען נישט צו טון מיט קיין שום ממשותדיגען לעבען־צווייג, אויף וועלכע ס'זיצען די יודישע מאַסען אין פוילען און וועלכע מ'האַלט רק אין אונטער־זעגען.

די יודישע בעפעלקערונג האָט די צאַרישע גזרות נישט געזעהען צוליב'ן וואַלד פון אַנדערע גזרות, וואָס ריגלען איהר אַרום. דעריבער איז נישטאָ קיין אַלגעמיינע פרייד און קיין גאַסען־מאַניפעסטאַציעס.

פ. ס.

אריזיגע מלוכה־מאשין

וועלכע דאס פאלק איז נישט בכח אויסצוהאלטען

ראַמאַן דמאָווסקי וועגען דעם מצב פון פוילען

נאָכ'ן אַנאַליז פון די פערהעלטנישען אין די מלוכות פון מערב־איראָפּע, וועלכע שטעהען פאַר אַ באַנקראָט, פערנעהמט זיך ראָמאַן דמאָווסקי אין זיין לעצטען אַרטיקעל וועגען קריזיס מיט דער פראַגע פון „אָרגאַניזאַציע פון דער פוילישער מלוכה" און פיהרט אויס:

„די נאָכמאַי־רעגירונג איז נישט אַרויסגעטראָטען מיט קיין שום בעשטימטען פּאָליטישען פּראָגראַם. בלויז איז איין היניכט האָט זי אָנגענומען אַ קלאָהרע שטעלונג. זי וויל און איז אַ רעגירונג, וואָס וואַרפט אָן דעם לאַנד איהר אויפ־פון רעגירען, נישט רעכענענדיג זיך דערמיט, ווי אַזוי די אָפּיניע פון לאַנד וועט דאָס אָננעהמען. אַזאַ רעגירונג מוז זיך שטיצען אויף אַ גרעסערע צאָהל מענשען, ווי יעדע אַנדערע, וואָס זענען אָנבעלאַנגט איינער פון אַנדערען אָדער דורך מלוכה־דינסט, אָדער דורך אַ רייהע אונטערשטיצונגען, וועלכע די מלוכה איז תמיד בכוח צו געבען. די קאָסטען פון דער דאָזיגער פּאָליטישער שטעלונג זענען נישט קליינע און טראָגען טראָגט זיי די מלוכה.

„אָבער די דאָזיגע פערהעלטנישמעסיג פעטע יאָהרען זענען געווען קורצע. די מאָמענטאַלע פערבעסערונג פון דער קאָניונקטור איז שנעל פאַריבער, און פאַר דער גאַנצער וועלט פון אונזער ציוויליזאַציע האָט זיך געשטעלט דאָס געשפּענסט פון אַ ווירטשאַפטליכער קאַטאַסטראָפע, וועלכער קיין לעבעדיגער מענש האָט נאָך נישט געזעהען.

„און ווי'זער שטעהט פאַר אונזער מלוכה אין אַ שאַרפער פאָרם די פראַגע וועגען גלייכגעוויכט אין ביודזשעט. פון די ציפערען אין נייעם פּרעלימינאַר איז דאָס נאָך נישט צו זעהען. אָבער דאָס וואָס מיר ווייסען וועגען מצב פון אונזער לאַנדווירטשאַפט, אינדוסטריע, מלאכה און האַנדעל דערלויבט אונז זיך נישט צו נאַרען: עס וועט גענוג זיין נישט יאָהרען נאָר חדשים, כדי מיר זאָלען דערזעהען דעם ברייטען תהום צווישען דער סומע פון די איינקונפטען און אויסגאַבען פון אונזער מלוכה.

„דאָסמאָל קענען מיר זיך טרייסטען, אַז מיר זענען נישט אַליין צווישען די איירעפּעאישע מלוכות".

„עס איז אָבער פאַראַן אַ גרויסער אונטערשיד צווישען די מלוכות פון מערב־איראָפּאַ און פוילען. דאָרט זענען די קאָסטען פון אויסהאַלטען די מלוכה געוואַקסען שטופּענווייז אין משך פון אַ לאַנגער צייט פּאַראַלעל מיט'ן וואוקס פון די פאָלקס הכנסות... ביי אונז איז דער אויסבוי פון דער מלוכה" דורכגעפיהרט געוואָרען פליצים, נישט רעכענדיג זיך מיט די הכנסות פון פאָלק. מיר האָבען געשאַפען אַ ריזיגע מלוכה־מאַשין מיט אַ מאַסע אינסטיטוציעס, לויט דעם מוסטער פון די אינסטיטוציעס ביי די רייכסטע פעלקער, זייענדיג אַליין אַן אָרים פאָלק. ווען די נויטווענדיגקייט האָט אונז געצוואונגען צו דעקען די קאָסטען פון דעם מלוכה־אויסהאַלט, הויפּטזעכליך פון אונזערע לויפענדע הכנסות, האָט מען בעלעסטיגט די שפּערישע עלעמענטען מיט שטייערן, וואָס נעהמען צו אַזאַ פּראָצענט פון זייערע איינקינפטען, אַז דאָס איז געוואָרען אַ סאַמאָז פאַר זייער פּראָדוקטיוויטעט.

מ'דאַרף דאָ אָנווייזען אויף דער ריכטונג, אין וועלכער עס געהט די עוואָלוציע פון אונזער ביודזשעט: אַלץ אַ גרעסערער פּראָצענט פון די מלוכה־הוצאות נעהמען צו די פּערזאָנעלע אויסגאַבען די פּאָסטען פון אויסהאַלטען די מלוכה־פונקציאָנערען.

די צאָהל פון די דאָזיגע מענשען, וואָס דינען ביי דער מלוכה און אין אַלע איהרע אינסטיטוציעס צוזאַמען מיט די עמעריטען פערקלענערט זיך נישט נאָר וואַקסט כסדר, ווידער די הכנסות פון פאָלק ווערען קלענער און צוליב דעם מוז פערקלענערט ווערען דער צופלוס פון שטייערן, וואָס וועט שריט אין דער ריכטונג בעדייטען אַן'אומגעהייערליכע גרויסע קאַטאַסטראָפע.

פערהיטען זיך פאַר איהר קען מען נאָר דורך אַ שווערער אָפּעראַציע, וואָס זאָל געפיהרט ווערען שטופּענווייז אין משך פון יאָהרען און וואָס זאָל בעשטעהען אין ליקווידירען אַ בעדייטענדען טייל פון דאָזיגען „מלוכה־אויפבוי", וועלכען מיר האָבען זיך לייכטזיניג ערלויבט, און רעדוצירען אונזער מלוכה־מאַשין ביז צום אומבעדינגט נויטיגען.

„אַלס קרבן פון דער דאָזיגער אָפּעראַציע מוז ליידער פאַלען דער שיכט, וואָס ווערט אָנגערופען אינטעליגענץ. אָבער דאָס איז דער איינציגער אופן צו פערהיטען איהר פון אַ גרויסער אומגעריכטער קאַטאַסטראָפע".

„צו מיר רעדט די ווייסעל אויף יודיש!"

רעדע פון פוילישען דיכטער יאַן לעכאָן אויף דער אש־אקאדעמיע אין פאריז

אין פאַריז איז פאָרגעקומען די טעג אַ גראַנדיעזע יובילעי־פייערונג לכבוד שלום אַש'ן, פון דער גרויסער צאָהל רעדעס און בעגריסונגען פון פראַנצויזישע, ענגלישע און אַנדערע שריפטשטעלער און אינסטיטוציעס ברענגען מיר די בעגריסונג פון פראַנצויזישען פען־קלוב און די שעהנע רעדע פון פוילישען שריפטשטעלער לעכאָן.

אין דער בעגריסונג פון פען־קלוב ווערט געזאָגט:

טייערער שלום אַש,

דער פראַנצויזישער פען־קלוב אין פאַריז איז גליקליך צו בעגריסען אין אייך דעם גרויסען יודישען שרייבער. אייערע ווערק האָבען אַזוי פיל האַרץ און אַזוי פיל גייסט. בעזונדערס קרעמיע דערמאָהנט צוויי איבערלעבענישען מיט שלום אַש איינמאָל ווען דער קאָנגרעס פון פען קלוב איז פאָרגעקומען אין וואַרשאַ און אַ גרופּע שרייבער זענען אַוועק מיט שלום אש'ן בעזוכען דעם יודישען קוואַרטאַל. יודען פון אַלע זייטען זענען אָנגעקומען:

— דאָס איז אַש! — שלום אַש! — האָט מען אויף די אָרימע יודישע גאַסען געוויזען מיט די פינגער און אין די אויגען פון די אַלע אָרימע יודען פון די געוועלבער און קאַפּעטן האָט געגלאַנצט אַזוי פיל ליבע און צוגעבונדענקייט צום שרייבער פון זייער בויט! — צום זינגער פון זייער לעבען! — אָ, ווען מען האָט אַזאַ גרויסע פּאָפּולאַריטעט צווישען די אַלע געטאָ יודען איז עס דאָך נישט אומזיסט! —

און נאָך איין סצענע אויף אַ קאָנגרעס פון פען קלוב. שלום אַש האָט גערעדט. ווען די אויפגאַבען פון אַ שרייבער ווער עס האָט נישט געהערט די רעדע! — אַלע האָבען מיטאַמאָל דערפיהלט אַזאַ דערהויבונג און אַזאַ גייסטיגען שוואונג, עס האָט זיך דערפיהלט אין די רייד פון שלום אַש'ן, דער אָטעם פון די נביאים. עס איז געווען אַ נשמה, וואָס האָט געפּרעדיגט ליבע, ברידערליכקייט און גערעכטיגקייט אַ שטורמישע אוואַציע פון די שרייבער פון דער גאַנצער וועלט האָט דאַמאָלסט אויפגענומען די רייד פון שלום אַש ווען זען די פליכטען פון אַ שרייבער! — בענושאַמען קרעמיע דריקט נאָך אויס זיין בעגייסטערונג פאַר שלום אַש'ס גרויסען טאַלאַנט, פאַר שלום אַש'ס „ליריזם און רעאַליזם" און רופט אָן צום סוף „שלום אַש דער נביא".

אַ ריהרענדען איינדרוק מאַכט די רעדע פון פוילישען פּאָעט יאַן לעכאַן (וועלכער רעדט אויף פוילישׁ).

איך וויל צו אייך רעדען פויליש — זאָגט יאַן לעכאַן — די שפּראַך וועלכע איהר פערשטעהט און די שפּראַך פון דער ערד, וואו איהר זענט געבוירען.

אַש איז איינער פון די שרייבער וועלכע האָבען אין גייסט פון זייער פאָלק פאַרגעשטעלט די ליידען און פריידען פון דיזער גאַנצער מענשהייט.

דער גרויסער רעאַליזם פון שלום אַשן איז בעזונדערס נאָהענט די פוילישע שרייבער, ווייל אַש איז נישט בלויז דער גרויסער ראָמאַניסט פון זיין פאָלק, נאָר אויך, ספּעציעל אַלס אויטאָר פונ'ם „שטעטעל" דער גלענצענדער מאָהלער פון דער פוילישער ערד.

אויב עס איז אַפילו נישט אמת, איז עס אָבער שעהן אויסגעטרוימט אַז אַש זאָל האָבען געזאָגט צו עמיצען: — צו מיר רעדט די ווייסעל אויף יודיש!

צוליב זיין ראַסע — פערענדיגט לעכאַן — איז רעאַליזם איז אַש'ס קונסט אַ טייל פונ'ם אַלגעמיינעם גוטס, און דעריבער דריק איך אויס, אַלס פּוילישער שרייבער שלום אַשן מיין בעוואונדערונג נישט בלויז אַלס לאַנדסמאַן נאָר אויך אַלס בירגער פון דער וועלט!

אין צענטער פון דער יודישער וויסענשאפט

די אקציע פאר יוו"א אין ווילנא

די אַקציע פאַר דעם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט, וואָס די געזעלשאַפט „פריינד פון ייווא" פיהרט איצט דורך אין ווילנע, האָט זיך אָנגעהויבען מיט אַ פערזאַמלונג אין לאָקאַל פון אינסטיטוט, אויף וועלכער עס זענען איינגעלאַדען געוואָרען פאָרשטעהער פון פערשידענע קרייזען פון דער יודישער געזעלשאַפט.

ד"ר צ. שאַבאַד עפענט די פערזאַמלונג מיט אַ קורצען וואָרט וועגען דער וויכטיגקייט פון אינסטיטוט.

אַדוו. יוסף טשערניכאָוו, וועלכער האָט זיך באַר־וואָס צוריקגעקעהרט פון זיין ערפאָלגרייכער שליחות פאַר'ן ייווא איבער די באַלטישע לענדער, גיט איבער זיינע איינדרוקען פון עסטלאַנד, דעם איינציגען לאַנד אין דער וועלט (נישט רעכענענדיג ראַטען־פערבאַנד), וואו ס'איז פערווירקליכט אין דער פולער מאָס די נאַציאָנאַל־פערסאָנאַלע אויטאָנאָמיע אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע פאַר'ן ייווא איז געווען זעהר בעלערעודיג די ידיעות, וואָס דער פרעלעגענט האָט איבערגעגעבען, ווי אַזוי דאָס קליינע מאַנגאַלישע פּויערים־פאָלק פון די עסטען האָט אויפגעבויט מעכטיגע קולטור־אינסטיטוציעס, בעת ווען די יודישע השגה האָט זיך געקענט דערהייבען נאָר צו אַ הקדש־בוי.

זלמן רייזען רעדט וועגען דעם וואָס עס פערבינדט אונז מיט אַמעריקע, אויספיהרענדיג אויפ'ן גרונד פון די איינדרוקען פון זיין נסיעה, אַז די יודישע קולטור אין דער איינציגער פערבינדונגס־מאָמענט אונזערער מיט דעם אַמעריקאַנישען יודענטום, און זאָל דער דאָזיגער צוזאַמענבונד, חלילה, איבערגעריסען ווערען, וועט נישט זיין מעהר קיין שום לעבעדיגער קאָנטאַקט צווישען דער אַלטער און נייער היים.

דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט העלפט מיט דער דאָזיגער פערבינדונג און די ווילנער יודען דאַרפען זיין שטאָלץ, וואָס אין זייער שטאָט ווערט אויפגעשטעלט אַ צענטער פאַר יודישער וויסענשאַפט און קולטור פאַר דער גאַנצער יודישער וועלט. אָן דער יודישער קולטור־באַלעבאַטישקייט, אָן דעם ייוואָ איז ווילנע אַ טויטע אונטערגעהענדיגע שטאָט, און אויב מענשען, וואָס זענען פון ווילנע ווייט טויזענטער מיילען האַלטען פאַר זייער חוב צו העלפען דעם אינסטיטוט, איז על אחת כמה וכמה דער דאָזיגער חוב אויף ווילנע.

ד"ר מאַקס ווייבריך שטעלט זיך דאַן גענוי אָפּ אויף די אויפטוען און פּערספּעקטיווען פון דעם וויסענשאַפט. אינסטיטוט, שילדערט די ענטוויקלונג פון דער דאָזיגער אינסטיטוציע און ווייזט אָן אויף די געוואַלדיגע מעגליכקייטען, וואָס דער ייווא אַלס אַלוועלטליכער יודישער קולטור־צענטער סיי אַלס וויסענשאַפטליכער צענטער בכלל, איז מסוגל צוליב דער קאָמפּליצירטקייט און ספּעציפישקייט פון די יודישע פּראָבלעמען אַריינצוטראָגען נייע ווערטען אין דער אַלגעמיינער וויסענשאַפט.

דער פערזאַמעלטער עולם ווערט דאַן אַרומגעפיהרט איבער די פערשידענע אָפּטיילונגען פון אינסטיטוט און בעקענט זיך מיט דער גרויסער טאָגטעגליכער אַרבייט, וואָס ווערט אין ייווא אָנגעפיהרט, מיט די רייכע צונויפגעזאַמעלטע אוצרות פון יודישען שאַפען. פאַר די דאָזיגע אוצרות און אָפּטיילונגען ווערט איצט אויפגעשטעלט אַן'אייגענער פייער־זיכערער בנין (אויף וויוואָולסקי־גאַס 18), ווייל כען מ'קען נישט כסדר'ענדיגען צוליב מאַנגעל אין געלד־מיטלען און ס'איז געווען דער געפיהל פון אַלע פערזאַמעלטע, אַז די יודישע ווילנע דאַרף זיך אָנשטרענגען כדי אויך אַריינצוטראָגען איהר חלק אין דעם גרויסען בנין פאַר דער יודישער קולטור און וויסענשאַפט.

נייער
פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער
פאלקסבלאט

באנקראטען, פראלאנגאציעס, אפעלאציעס
טעגלי'כע כראניק פון האנדעלס-געריכט

די סעסיאציע פון נעכטיגען טאג איז געווען דאס ע'ר'קלע'ען פאר באנקראט די פירמע „פראנצי־שעק פישער יורשים" (זשעלאזנא 22) די פירמע האט אפגעשטעלט איהרע צאהלונגען און האט נישט אויסגעקויפט איהרע אייגענע וועקסלען אויף 25 טויזענט זלאטעס. פאר באנקראט זענען ערקלערט געווארען אויך די 8 שותפים פון דער אונטערנעמונג פערזענליך פון 1. יוני אן.

ווי בעקאנט האט זיך די פירמע געווענדעט אונ־טער געריכטס־אויפזיכט פון 3. נאוועמבער 1927 ביז 6. פעברואר 1928 י. דאן האט דער בילאנס פון דער פירמע זיך געשלאסען אויפ'ן 31. דעצעמבער 1927 מיט דער סומע 2,255,392 זלאטעס.

* * *

נעכטען האט די פירמע „הערמאן ל. גרינשפאן" (פאמארסקא 18) זיך געווענדעט אין געריכט ווע־גען ערטיילען איהר א פראלאנגאציע פון די צאה־לונגען אויף 3 חדשים. לויט'ן בילאנס אויפ'ן 24. יאנואר בעטרעפט דער אקטיוו 804,810 זל. און דער פאסיוו 584,118 זל.

* * *

אין יוני איז ערקלערט געווארען פאר באנק־ראט די פירמע „טשערביאק און שטילער" (פעטריקא־ווער 33) און ביידע זענען בעשטימט געווארען אונטער פאליציי־אויפזיכט, דעם 23. און 30. מאי האבען די באנקראטירטע געקויפט צו 25 פעקלעך גארן און ארויסגעגעבען פאר זיי טשעקען מיט א שפעטערדיגער דאטע, און די אקטיווען פון דער מאסע האט דער סינדיק דאס גארן נישט געפונען, האט דאס געריכט בעשלאסען די באנקראטירטע צו ארעסטירען.

די באנקראטירטע האבען זיך דאן געווענדעט ווענען א גלייט בריף, אבער דאס געריכט האט קיין גלייט בריף נישט ארויסגעגעבען, די באנקרא־טירטע האבען אנגעגעבען אנ'אפעלאציע, דאס אפע־לאציע געריכט האט די אפעלאציע אפגעווארפען.

אפשאפען די שאצונגס-קאמיסיעס ביי די שטייער-אמטען
האט בעשלאסען דער צוזאמענפאהר פון די האנדעלס-קאמערן אין פוילען

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז אין לובלין פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די האנ־דעלס־קאמערען פון גאנץ פוילען. אויפ'ן צוזאמענ־פאהר איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע ווענען רע־ירונגס־פראיעקט צו ענדערען דעם שטייער־סיס־טעם, צוו. אנד. איז אויך בעהאנדעלט געווארען די פראגע צי זאלען אויך ווייטער דערהאלטען ווערען די שאצונגס־קאמיסיעס ביי די שטייער־אמטען. די מעהרהייט האט זיך ארויסגעזאגט פאר אפשאפען די שאצונגס־קאמיסיעס. די שטייערען זאלען גע־שאצט ווער־ען דורך די באטשעלניקעס פון די אמ־טען. אבער ס'זאלען דערביי איינגעפיהרט ווערען פינאנץ־געריכטען אלס אפעלאציע־אינסטאנצען, צו וועלכע ס'זאלען צוגעלאזט ווערען פערטיידיגער. דער אנגענומענער פראיעקט פאר וועלכען ס'האט אויך געשטימט דער פע־טרעטער פון לאדזער האנדעלס־קאמער וויצע־דירעקטאר זאנד איז איבערגעשיקט געווארען אין פינאנץ־מיניסטעריום.

פערשפרייט פאלשע דאנציגער גולדען
פראצעס אין לאדזער קרייז-געריכט

(2) אין סעפטעמבער האט די דאנציגער פאלי־ציי ארעסטירט צוויי דאנציגער איינוואוינער הוגא און רודאלף בערגמאן, וועלכע זענען בעשולדיגט גע־ווארען אין פערשפרייטען פאלשע דאנציגער גול־דען־שטיק. בעת דער רעוויזיע האט מען ביי זיי גע־פונען 400 פאלשע גולדען שטיק און פינף פאלשע 2 זלאטי־שטיק. בעת דער אויספארשונג האט הוגא בערגמאן ערקלערט אז די פאלשע מטבעות האט ער דערהאלטען פון א געוויסען שימאן ראקאטש, א לאד־זער, מיט וועלכען ער האט זיך בעקענט אין 1928 יאהר. אין פעברואר 1930 האט ער זיך מיט איהם געטראפען אין אליווא היבטער דאנציג, דאן איז ראקאטש א גאנצע וואך נישט ארויסגעגאנגען פון שטוב און געמאכט פערשידענע פרובען מיט מעטא־לען. אין אויגוסט האט ער זיך ווידער געטראפען מיט ראקאטשען וועלכער האט איהם פארגעשלא־גען צו קויפען ביי איהם פאלשע מטבעות, און ער האט ביי איהם פאר 270 זל. געקויפט פאלשע 400 גולדען און פינף מטבעות צו 2 זלאטעס.

די לאדזער אויספארשונגס־פאליציי וועלכע האט בעקומען די ידיעה וועגען דעם האט פעסטגעשטעלט אז ראקאטש וואוינט אויף נאווא־שיקאווסקא 20, א־בער מ'האט איהם א לאנגע צייט נישט געקענט כאַ־פען. ענדליך האט מען איהם געכאפט אין בילארד ביי אולריכ'ן אויף פיעטריקאווער רוג אנדזשעיא. ער האט זיך נישט מודה געווען.

נעכטען איז זיין פראצעס פארגעקומען אין היגען קרייז־געריכט, ער איז פערמשפט געווארען אויף 4 יאהר שווערע טורמע און צו פערלירען אלע רעכט.

ארום דעם מארד פון פייערלעשער מארטשינסקי

(2) ווי מיר האבען שוין בעכטען מיטגעטיילט איז אויף באלוטאט 62 געפונען געווארען אין זיין וואוינונג א דערמארדעטער דער פייערלעשער וויל־העלם מארטשינסקי.

די אויספארשונג ארום דעם מארד האט ווייטער פעסטגעשטעלט, אז זייט מארטשינסקי איז זיך צו־גאנגען מיט זיין פרוי האט ער ביי זיך איינגע־ארדענט א „הייזעל" און פלעגט נעהמען אנ'אפצאהל ביי די פארלעך וואס פלעגען איהם בעזוכען. ער האט געפיהרט א הולטאיסקע לעבען און אין זיין וואוינונג פלעגען אפט פארקומען הולאנקעס אויף וועלכע ס'פלעגען אנוועזענד זיין פראסטיטוטקעס מיט זייערע „התנים".

דאנערשטאג ביינאכט האט פרוי ראזענבערג אפגעטראגען איהם א חוב פון 300 זל. דאס געלד האט מארטשינסקי אין אנוועזענהייט פון זיינע געסט בעהאלטען אין שופלאד. דער שופלאד איז געפו־נען געווארען אנ'אויפגעבראכענער, איב'ם זעלבען שופלאד אין א בעהעלטעניש האבען זיך געפונען 700 זל. אין וועקסלען וועלכע די מערדער האבען נישט בעמערקט.

די אויספארשונגס־פאליציי האט ארעסטירט א רייה פרויען וועלכע פלעגען בעזוכען מארטשינסקין די וואוגד אויפ'ן האלז איז געמאכט מיט א האק אדער האקמעסער, אבער מ'האט קיין שום געגענ־שטאנד נישט געפונען.

די פע־האלטענע פרויען זענען דערווייל אפגע־שיקט געווארען אין טורמע אויף קאפערניק גאס.

צום 70-יעהריגען יובילעאום פון נחום סאקאלאוו

פייערליכע אקאדעמיע אין דער ציוניס־טישער ארגאניזאציע צום 70-טען גע־בורטס-טאג פון נחום סאקאלאוו

זונטאג אוועגד איז אין לאקאל פון דער ציוניסט־טישער ארגאניזאציע ביי פול געפאקטע זאלען פאר־געקומען א פייערליכע אקאדעמיע לכבוד דעם פרע־זידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע נחום סאקאלאוו, צוליב זיין 70־טען געבורטס־טאג יובילעאום.

אלס רעדנער אויף דער פייערונג זענען אנגע־מערקט געווען: דעפ. ד"ר ראזענבלאט, ד"ר י. פרענקעל און ה' משה לימאן. עס זענען אנווע־זענד די מיטגלידער פון ציוניסטישען קאמיטעט און אנגעזעהענע ציוניסטישע עסקנים פון דער שטאט.

אלס ערשטער בעקומט דאס וואָרט ה' ד"ר ירמיהו פרענקעל. (ד"ר ראזענבלאט איז צוליב אנ־ערקיהלונג נישט געווען אנוועזענד).

אין א לענגערען מייסטערהאפט געבויטען רעפ־פעראט כאראקטעריזירט דער רעדנער די גרויסע גע־שטאלט פון נחום סאקאלאוו. ד"ר פרענקעל פיהרט דערביי אויס אנ'אריגינעלען געדאנק. די גרויס־קייט — זאגט דער רעדנער — בעשטעהט נישט נאר אין שאפען נייע זאכען, נאר הויפטזעכליך אין אדורכפיהרען אין לעבען די געשאפענע אידעען. מען דארף דעריבער אונטערשטרייכען דעם שעפער, דעם זשעניע פון דעם אויספיהרער, דעם ווירטואז, אין דער ליטעראטור אונטער־שיידען מיר דעם דיכ־טער פון קריטיקער, אין דער פאליטיק — דעם פא־ליטיקער פון דעם דיפלאמאט. דער רעדנער פיהרט אדורך א אינטערעסאנטען פאראלעל צווישען די גרעסטע גייסטער פון דער יודישער געשיכטע (משה רבנו דער זשעניע און יהושע דער ווירטואז, ישעיהו און יחזקאל, ר' יהודה הנשיא, רמב"ם, הערצל דער זשעניע, נארדוי דער ווירטואז, א.א.וו.) און פון דער אלגעמיינער וועלט־געשיכטע. אין דער יודישער אויפ־לעבונגס־בעוועגונג איז איצט וויצמאן דער ז...ניע. דער פאליטיקער און סאקאלאוו דער ווירטואז. דער דיפלאמאט. פון זיין פריהעסטער יוגענד שטעהט ער אין דינסט פון פאלק און פערשפרייט די אידעען פון יודישען רענעסאנס. פון ציוניזם, זיין גרויסקייט בעשטעהט אין דעם, וואס ער האט פערשטאנען זיין שליחות און האט זי ערפילט בשלימות.

דער גייסטרייכער רעפעראט איז אויסגעהערט געווארען מיט גרויס שפאנונג און דער רעדנער איז בעשאנקען געווארען מיט שטארקע אפלאדיס־מענטען.

דערויף רעדט ה' לימאן, דאס גאנצע לעבען פון סאקאלאוו'ן — זאגט דער רעדנער — איז איין בענקעניש נאך יענעם פאטריארכאלישען יודישען סיפ, וואס שעפט זיין יניקה פון יודישען מקור, דער ריש גלותא, וועלכען ער אליין פערקערפערט, 53 יאהר שטעהט סאקאלאוו ביי דער גרויסער פאלקס ארבייט. דאס איז א ליכטיגע תקופה אין דער יודי־שער אויפלעבונגס־בעוועגונג. סאקאלאוו איז דער קאמפליצירטער יודישער גאון, פאר וועלכען אלע געביטען פון גייסטיגען שאפען זענען אפען און קלאר ער איז דער יודישער תלמיד חכם און דער פון גאט געבענטשטער אייראפעאיש־געבילדעטער דיפלאמאט ווען דער ציוניזם איז געווארען א וועלט־אידעע ווערט סאקאלאוו דער אויסערן־מיניסטער פון דער „יודישער מלוכה אונטערוועגס", אין סאקאלאוו'ן שפיגעלט זיך אפ דאס גאנצע יודענטום. אלע שטרא־לען פון יודישען גייסט און פון יודישען שאפען.

ה' לימאן פערענדיגט זיין איבהאלטסרייכע רע־דע בעגריסענדיג דעם גרויסען פיהרער אין נאמען פון דער גאנצער נאציאנאלער יודישער בעפעלקע־רונג אין לאדז. ער לעזט נאך צולעצט איבער זיין אנ'ארטיקעל א.ב. „די לעגענדע סאקאלאוו", און די פייע־ונג ווערט געשלאסען מיט'ן געזאנג פון „התקוה".

שילערינס פון העברעאישען פרויען-גימנאזיום אין לאדז איינגעשריבען נחום סאקאלאוו אין גאלדענעם בוך פון קרן קימת לישראל

אין צוזאמענהאנג מיט דעם 70־יעהריגען יו־בילעאום פון פרעזידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ה' נחום סאקאלאוו וואס ווערט איצט געפייערט אין דער גאנצער וועלט, האבען די שילע־רינס פון דער יודישער פרויען־גימנאזיום פון דער געזעלשאפט צו גרינדען העברעאישע מיטעל־שו־לען, בעשלאסען איינצושרייבען דעם חשובען יו־בילאר אין גאלדענעם בוך פון קרן קימת לישראל.

דאס היגע קק"ל ביורא האט וועגען דעם א־רויסגעשיקט א ספעציעלע מיטטיילונג צו דער ציו־ניסטישער עקזעקוטיווע אין לאנדאן און אויך מודיע געווען דעם הויפט־ביורא פון קרן קימת אין ירושלים.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה,
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט
און אויסשלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־
לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-ציטער פאר פרויען —
וויזיט 3 זל.

יאנואר זון-אויפגאנג 7.33 זון-אונטערגאנג 4.06	מיטוואך 28 י שבט תרצ"א

היינט און מארגען זיצונגען פון שטאט-ראט

היינט מיטוואך און מארגען דאנערשטאג וועלען פארקומען זיצונגען פון לאדזער שטאט־ראט, אויף דער טאג ארדנונג געפינען זיך צוו. אנד. צוגאב ביודזשעט אויפ'ן יאהר 31 1930, בעריכט פון דער ספעציעלער קאמיסיע וועגען ענין וואל־טשינסקי, גראשקאווסקי, וואהלען פון א פיעזידיום פון שטאט־ראט אויפ'ן י. 1931, בעהייצונג־שטיצע פאר ארבייטסלאזע און וועגען שענקען א פלאץ דער גמינע כאיני אויף צו בויען א שול.

נומערלעך פאר דראשקעס און ראוווערען

(מ) די אינדוסטריע-אפטיילונג פון דער אינ־סטאנץ ביים מאגיסטראט גיט שוין א־ויס נומער־לעך פאר ראוווערען און דראשקעס, פוהרען א.א.וו. אויפ'ן היינטיגען יאהר.

אונטערנעהמער דארפען ביים אויסקויפען נומערלעך צושטעלען די רעגיסטראציע־אנמעלדונג פון זייערע אונטערנעהמונגען אין אינדוסטריע־אמט פון דער 1 אינסטאנץ.

די וואס קויפען אויס נומערלעך אויף א ראווער דארפען צושטעלען א בעווייז, אז זיי וואוינען אין לאדז.

וויזעס פאר פרויען, געבוירענע אין אמעריקא

(ב) פרויען, וועלכע זענען געבוירען אין די פעראייניגטע שטאטען און געפינען זיך איצט אין פוילען און ווילען זיך צוריקקעהרען קיין אמעריקא און מיטנעהמען אויך זייערע מענער און קינדער, זענען בערעכטיגט צו בעקומען אמעריקאנער פעסער. פאר די קינדער און מאן קענען זיי בעקומען וויזעס.

פעראינטערעסירטע פערזאנען דארפען זיך ווענדען אין עמיגראציע אמט און אנגעבען דעם דאטום פון זייער געבורט, דעם דאטום, ווען זיי האבען חתונה געהאט און דעם ארויספאהר קיין אמעריקא.

פערזענליכעס

דער שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי פאהרט ארויס היינט קייןווארשא, וואו ער וועט אפהאל־טען א רייה קאנפערענצען אין אינערן־און אין פי־נאנץ מיניסטעריום.

די זיצונג פון מאגיסטראט ווערט דעריבער אפגעלעגט.

לאדז. יוד. קאמער-טעאטער
נ"יער „ארט"
אין ווייסען זאל
מאנטייפעל זאכאדניא 43
קינסטלעריש. לייטער: משה בראדערזאן.
לייטער: א. בעזמאן

היינט מיטוואך — 1 פארשטעלונג
אנהויב 9.45 אין אוועגד
פראגראם נומער 4 א. נ.:
ס'רעדעל דרייט זיך
אין 2 טיילען, 12 נייע שלאגערס
טראנספארענטען(?): 1) טראלאנ, 2) טויטע חסידים, 3) ביכער, 4) אין זשאקאפאנע, 5) ארבייטסלאזער, 6) פאר חופה-וקדושין, 7) בעלי-עגלות, 8) אויף א שטיקעל ראדיא, 9) דער שליסער, 10) אויפ'ן באל, 11) מאנ־טעפיארע ביי ניקאלייען דעם ערשטען, 12) ארעבעסקע, 13) צ'אט—די—קי מ'אט—די—קי.
אנסאמבל לויט א. ב. פרויען: זיסעלע גירל, מרים דזשלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים. מאשע פעטערמאן. מענער: ח. אלטמאן. שמואל גאלדשטיין, שמעון דזשיגאן, מאטל קאן, יעקב ריינגלאס, ישראל שומאכער, יוסף שיפער
טעקסטען: מ. בראדערזאן, דער טונקעלער און שטערטשענקא.
מוזיק: ה. רובין, א. בייגעלמאן.
דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער,
טענץ און פלאסטיק: ז. קרושובנא און מ. אלפערן.
רעזשי — דזשיגאן שומאכער. מוזיק-לייטער — ה. רובין, ליכט-עפעקטען — יערא. ביגע-אינספעקטאר — ט. קא.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום-טובים א גאנצען טאג

בעראטונג וועגן פערקויפען אלקאהאל-משקאות אום זונטאג

(ב) אין דער שטעטישער סטאראסטווע איז אונטערן פארזיץ פון סטאראסטע דיכדאלעוויטש פארגעקומען א ספעציעלע זיצונג אויף וועלכער ס'איז ארומגערעדט געווארן דער פלאן צו באווע-לידירן דעם געזעץ וועגן די האנדעלס-שעה'ן און וועגן אפשאפען דעם פערבאט צו פערקויפען אלקאהאל-משקאות אין די זונטאג- און חגאות-טעג.

די זיצונג האט זיך ארויסגעזאגט פאר אפ-שאפען דעם פערבאט, ווייל סיי-ווי-סיי ווערט דער פערבאט נישט געגוי אפגעהיטען.

ווי מיר דערוויסען זיך האט די גרעסטע צאהל שטעט זיך ארויסגעזאגט פאר אפשאפען דעם פערבאט.

דאקטוירים און אדוואקאטען פערקלענערען זייער האנאראר

ווי בעקאנט האבען די אדוואקאטען און דאקטוירים אין פיעטרקאוו בעשלאסען צו פערקלע-נערען זייערע האנארארען, איצט דערוויסען מיר זיך אז א גרופע לאדזער דאקטוירים האבען בע-שלאסען אויך אין לאדז אוועקשטעלען די פראגע אין אויף דער נאהנטסטער פערזאמלונג פון דאק-טוירים-פעראיין זאל די פראגע שוין בעהאנדעלט ווערען.

די פראגע זאל אויך אקטועל ווערען ביי די לאדזער אדוואקאטען.

זעלבסטמארדען צוליב ארבייטסלאזיגקייט

(2) אויף ליפאווא 33 האט געפרובט בגעהן זעלבסטמארד דורך אויסטרונקען זאלץ-זויער בראניא כאינאצקא פון נייע ציגעל גאס 4 פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף און אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל. זי האט ערקלערט, אז דעם פערצווייפעלטען שריט איז זי בעגאנגען ווייל מהאט איהר אפגעזאגט פון פאסטען.

אויף סרעבזשינסקא 23 האט אויסגעטרינקען קארבאל דער 23-יאהריגער קארל פריהקאמף (זלאטנא 23) פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

פון געריכט

די טעג איז פארקומען דער פראצעס געגען א גנבישען בן ציון פאפולאנסקי זאמענהאף 30, און אברהם גרינוואלד, וועלכע זענען געווארען בעשולדיגט אין איבערשרייבען א פערד-מעטריקע פון 1918 אויף 1922 דער פראקיראר האט גע-פאדערט א גרויסע שטראף, דאגעגען דער פערטיי-דיגער אדוו. מאקסימיליאן רובין האט צו נישט געמאכט די בעשולדיגונג און די זעלבע זענען גבווארען פרייגעשפראכען.

איבערגעשריבען א דיפלאם

(2) סטעפאניא דידוק האט אין 1923 י. געענדיגט דעם מלוכה'שען לעה־ער-סעמינאר און האט בעקומען א צייגניש, וועלכע האט איהר בע-רעכטיגט צום אונטעריכט אויף רוסיש. כדי צו בעקומען די מעגליכקייט אויסצונוצען איהר דיפ-לאם האט זי צוגעשריבען „אויף פויליש", אויפ'ן סמך פון דער דאזיגער צושריפט האט זי בעקומען א פאסטען פון א לעהרערין אין לאדזער שול-קרייז. אבער אין שול-קוראטאריום האט מען זיך געכאפט, אז די צושריפט איז א געפעלשטע און געגען דידוק איז פערפיהרט געווארען א פראצעס. דידוק האט זיך נישט מודה געווען, דאס געריכט האט איהר פערמשפט אויף 3 חדשים תפיסה.

פערשידענעס

(2) די שטעטישע פאגאטאוויע איז אין יאהר 1930 ארויסגערופען געווארען 7688 מאל, 5169 מאל בייטאג און 2519 מאל — ביינאכט. די פא-גאטאוויע האט ערטיילט הילף אין 3449 פאלען פון אויסערליכע בעשעדיגונגען, 2509 איגערליכע, 406 פאלען פון פערסמ'ן זיך, 632 מפל'ען, 95 משוגעת אנפאלען און 166 טויט-פאלען.

פייערליכע אש-אקאדעמיע
ביי דער „יודישער טעאטער = סטודיע" אין „הזמיר"

שבת, ד. 31-טען ד. ח., 10 א זייגער פריה ארדענט איין די „יודישע טעאטער - סטודיע" א פייערליכע אש-אקאדעמיע געווידמעט דעם 50-יעה-ריגען יובליי פון גרויסען דיכטער שלום אש. מיט א רעפעראט וועגען יובילאר וועט ארויסטרע-טען דער בעריהמטער ליטעראטור-קענער רעד. לאזאר פוקס. דעם מוזיקאלישען טייל וועלען אויספיהרען ה' אינזש. ל. ליבערמאן (קלאוויר) און ק. זשעלאזא (פידעל), די „יודישע טעאטער-סטודיע" וועט ארויסטרעטען מיט רעציטאציעס פון אש'ס ווערק. די אקאדעמיע זאגט צו צו זיין זעהר אימ-פאזאנט. די פרייזען זענען פאפולער פון 50 גר. אן, כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטע פאלקס-מאסען צו בעזוכען אזא אינטערעסאנטע אקאדעמיע

גראנדיעזע אש-פייערונג אין לאדז
מיט'ן אנטייל פון יובילאר

זונטאג, דעם 8 פעברואר קומט פאר אין פילהארמאניע, די גראנדיעזע פייערונג פון שלום אש'ס 50-יעהריגען יובילעאום. דער קאמיטעט וואס בעשטעהט פון די אנגעזעהענסטע פערזענ-ליכקייטען ביי אונז אין שטאט מאכט אלע בעמי-הונגען, אז די פייערונג זאל זיין וואס אימפא-זאנטער א חוץ בעגריסונגען און א גרויסען מוזי-קאליש-ליטעראריש פראגראם, וועט דער יובילאר שלום אש, וועלכער קומט ספעציעל קיין לאדז פון פאריז לייענען זיינע נאך נישט פערעפענטליכטע ווערק.

היינט און פאלגענדע טעג!
אונגעוועהנליכער סוקצעס פון די בע-דייטענדסטע פילם-שטערנס אין גרויסען קלאנג-מייסטערווערק א. נ.:
פאראדע פון פאראמאנט
גלענצענדע רעזשי, אונגעוועהנליך שעהנע אויסשטאטונג, עפעקטפולע רעווי-פראגראמען.
אמת'ע פערל פון דער פילם-פראד.
אויף פויליש
וועלען פיהרען די קאנפעראנסיערקע
Mary Zimińske i Marjusz Maszyński
אין די הויפט-ראלען: דער גאנצער קינסטלער-אנסאמבל פון פראדוקציע „Paramount" עס בעטייליגען זיך:
Maurice Chevalier, Denis King, G. Bancroft, Gary Cooper, E. Brent, Clara Bow, N. Carrol, Mary Brian, Lilian Roth פון „ליבעס-פאראדע"
אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 אכטימאג
שבת, זונטאג און יום-טוב 1 א זייגער בייטאג
פאפולערע פרייזען.

צו דער עפענטליכקייט!
אפענער בריף

אין אנאנס, וואס האט זיך בעוויזען זונטאג, דעם 25. ד. ח. אין „נייעם פאלקסבלאט" אונטער-געשריבען פון משה פאזנאנסקי, וואו ער לייקענט קאטעגאריש, אז ער זאל זיך האבען בעטייליגט אין דער בעוואוסטער דעלעגאציע ביים וואיעוואדע וועגען דורכפיהרען א גאנצע רייהע גזרות אויף די יודישע בעקערס, קענען מיר פעסטשטעלען, אז אין אפיציעלען ארגאן, וואס דערשיינט אין ווארשא „Piekarz Polski" Nr. 33 פון 16. שרייבען פון פאריגען יאהר לייענען מיר פאלגענדעס: דעם 6. דעם חודש איז פארגעקומען אין לאדז א פערזאמ-לונג פון צעכען-פערבאנד פון די בעקערס אויף דער גאנצער לאדזער וואיעוואדזטווע אונטער דעם פארזיץ פון ק. גאכלינסקי, אויף וועלכער עס זענען אנגענומען געווארען א רייהע בעשלוסען. דעם זעלבען טאג האט זיך פארגעשטעלט א דעלעגאציע אין די פערזאנען פון היגען פוילישען בעקער-צעך עלט-סטער פון היגען פוילישען בעקער-צעך ק.גאכלינסקי, משה פאזנאנסקי און דער קריסטליכער פאטריקאווער דעלעגאט א. זאבענסקי. זיי זענען אויפגענומען געווארען פון דעם נאטשאלניק פון וואיעוואדע-שאפט-אמט ה' לאדעווסקי און שפעטער אויך דורכ'ן וויצע-וואיעוואדע ה' רושניעווסקי. צוו. אנד. זענען אנגעוויזען געווארען פאלגענדע בעשלוסען, וואס מוזען אדורכגעפיהרט ווערען אין לעבען.

אין לאדז עקזיסטירען א גאנצע רייהע געוועל-בער, וואס פערקויפען לפנים זאדע - וואסער און פאקטיש האנדלען זיי מיט לעבענס-מיטעל-פרא-דוקטען און דערהויפט מיט געבעקס. די געוועלבער זענען אפען ביז 12 ביינאכט, זונטאג און חגאות און די געוועלבער שאפען א גרויסע קאנקורענץ פאר די בעקערס און פיהרען ארייין א צומישונג אין דער פראדוקציע, ווייל די צושטעלער, דאס הייסט די בעקערס היטען נישט די חגאות-טעג און באקען אויס ברויט אום זונטאג און די יום-טובים. אויך איז אונטערגעשטראכען געווארען אויף דעם שעדליכען "האנדעל וועגען ארומטראגען געבעקס אין די שטובען אז"וו.

עס איז איבעריג אנצווייזען, אז די פאדע-רונגען זענען ספעציעל געצילט געגען יודישען בעקער און קליינהענדלער, און די פאלגען דערפון קענען זיין קאטאסטראפאלע. דאס האט טאקע גע-פאדערט נישט קיין אנדערער ווי דער הער משה פאזנאנסקי.. און דאס האט נאך די העזה צו קומען מיט א נאאיווען אנשטעל און וויל אלעס אראפוואלגערן פון זיך... דעריבער ענטפערן מיר אייך איינמאל פאר אלע מאל און זאלען אלע יו-דישע בעקער-מייסטער פון לאדז און אומגעגענד וויסען, אז אלע גזרות און נגישות, וואס שיטען זיך היינט אויף אייערע קעפ – דאס איז א דאנק יענער אינטערווענץ מיט ה' משה פאזנאנסקי בראש...

די אלע פראטאקאלען און פערשידענע שטראפען וואס זענען אין דער נאכט פון שבת אויף זונטאג געמאכט געווארען אין אלע היגע יודישע בעקע-רייען זענען א פועל יוצא פון זיין שעדליכער ארבייט...

זאל די עפענטליכקייט וויסען דערפון און ארויסטראגן איהר גערעכטען אורטייל אין דעם ענין.

מיט דרך ארץ
די פערוואלטונג פון יודישען
בעקער-צעך אין לאדז.

קופאן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג מיטוואך, דעם 28-טען יאנואר

א בעקאנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאק-ציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.
אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט"
– פון דעם זעלבען טאג. –

וויסטרא איז איהר נייעסטע אנווענדונג
אין דער טעקסטיל = אינדוסטריע

נעהמענדיג אין בעטראכט דעם גרויסען ערפאלג, וועלכען עס האט לעצטענס דערגרייכט דאס וויסטרא-גארן צוליב זיין גרויסער און פער-שידענארטיגער פערווענדבארקייט אין אלע צווייגען פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע, האט די ער-פינדערין פון אט דעם דאזיגען גארן, דער „פער-באנד פון דער פארבען-אינדוסטריע א. ג. – בער-לין, ווי אויך די פיהרענדע הייזער פון אונזער היימישער טעקסטיל-אינדוסטריע, ווי די פעראיי-ניגטע טעקסטיל-ווערק פון שייבלער און גראהמאן א. ג. און די „פאביאניצער טעקטיל-ווערק (פרי-הער ה' קינדלער) א. ג. – פאביאניץ בעשלאסען, איינצוארדנען א ספעציעלען פארטראגס-אוונד.

אין דעם דאזיגען פארטראג וועלכער קומט פאר מארגען דאנערשטאג, 8 א זייגער אוונד בע-טייליגען זיך די פראמינענטסטע פאכמענער פון דער פארבען-אינדוסטריע – בערלין ווי אויך הער קלויזען פון דאנציג.

ס'קומט אויך פאר א אויסשטעלונג פון די נייעסטע אין – און אויסלענדישע וויסטרא-שטאפען, וועלכע וועלען דעמאנסטרירט ווערען דורך די ארטיסטען פון שטעטישען טעאטער.

א חוץ דעם וועט אויף דעם אבענד געוויזען ווערען דער גאנצער גאנג, ווי דאס וויסטרא-גארן ווערט געשאפען און געשפינען.

די אינדוסטריעלער וועלען בעשטימט אויס-נוצען די דאזיגע זעלטענע געלעגענהייט, זיך גרינדליכער צו בעקענען מיט דער אייגענארטיג-קייט פון וויסטרא-גארן.

איינגאנג אומזיסט געגען איינלאדונגען.

גרויסער קאנצערט אין „הזמיר"

אין צוזאמענהאנג מיט דער פערשטארקטער טעטיגקייט פון „הזמיר", האט די פערוואלטונג פון די דאזיגער געזעלשאפט בעשלאסען צו ארגאני-זירען אויף דער נאהנטסטער צייט א רייהע קאנ-צערטען מיט'ן אנטייל פון כאר, ארקעסטער, סא-ליסטען א. א. וו.

דער ערשטער פון די דערמאהנטע קאנצער-טען קומט פאר דעם קומענדיגען זונטאג אוונד אין לאקאל פון „הזמיר". דעם אינהאלטסרייכען פראגראם וועלען אויספיהרען דער ארקעסטער, פי-דעל און געזאנג-סאליסטען.

ראדיא = פראגראם
מיטוואך, ד. 28 יאנואר

11.58 צייט סיגנאל; 12.05 גראמאפאן-פליטען; 13.15 טאג-פראגראם, קינא- און טעאטער-רעפערטו-אר; 15.50 ראדיא-כראניק; 16.15 קינדער-פרא-גראם; 16.45 גראמאפאן-פליטען; 17.15 הומאר אין דער מעדיצין (פארלעזונג פון לעמבערג); 17.45 קאנצערט; 18.25 פערשידענעס; 19.10 קאמוניקאט פון דער. לאדזער האנדעלס - קאמער, פראגראם אויף מארגען; 19.25 גראמאפאן-פליטען; 19.40 ראדיא זשורנאל; 20.00 פארלעזונג; 20.15 אודיציע פון קראקא; 21.00 לייכטער שפאנישער אוונד (ארקעסטער און געזאנג; 22.00 פעליעטאן; 22.15 פארטזעצונג פון שפאנישען קאנצערט; 22.35 קאמוניקאטען, טאנץ-מוזיק.

וועכענעריז כירורגישע קליניק „SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערשטקלאסיגע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ט. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

מאשין = לעכער
ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן, צעגעלניאנא 29

doktór KLINGER
ספעציאל = ארצט פאר ווענער שע, הויט-און האר = קראנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אן פון 9–11 פריה און פון 5–8 אוונד און פון 1–2 ב"מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62"

Dr. med. J. Lubicz
כירורג = ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
צוריקגעקעהרט.
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, מערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאוניע פון ועמפליכע ארטאפעדישע, עפראטען, ווי: קלעדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע טעטען א. ז. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ.

Dr. med. J. IMICH
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר
נאז, אוירען, האלז- און קעהל-קאפף - קראנקהייטען
MONIUSZKI 1, tel. 209-97.
נעמט אן פון 5–7 אוו., זונטאג און חגאות פון 1–2 נ"מ

Dr. med. I. Wajnberg
Cegielniana 47, tel. 126-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעהמט אן אין דערהיים פון 3–5.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

DOKTOR H. WOŁKOWYSKI
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 36, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער - שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 9 – 2 נארם. און פון 5 – 9 אוונד
פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-צימער.

נייער פאלקסבלאט

דער יודישער האנדווערקער

נייער פאלקסבלאט

וועכענטליכע אפטיילונג געווידמעט דער יודישער פראדוקטיווער ארבייט

צו וואס מיר דארפען דאס צעכען-געזעץ

(דיסקוסיע-ארטיקעל *)

איך ווייס נישט צי עס איז פערהאנען א מלוכה'שע אינסטיטוציע פאר כאלופניקעס — נאר אויב עס איז נישט פערהאנען, וואלט זי געברויכט בעשאפען ווערען — ווייל ווער עס קען די לאגע פון די כאלופניקעס ווייסט, אז די ארבייט פון די כאלופניקעס איז א סעזאנאווע, וואס האלט אן 2 חדשים אין ווינטער-סעזאן און 2 חדשים אין זומער-סעזאן. נישט אריינרעכענדיג דעם אנהויב און דעם סוף פון די סעזאנען. קומט אויס, אז דער כאלופניק ווילענדיג, אדער נישט ווילענדיג, מוז ער ארבייטען 24 שעה אין טאג.

אבער נישט אלע — און נישט שטענדיג קענען זיך דערלויבען אויף אזא לוקסוס זאך ווי ארבייטען אזוי אנגעשטרענגט, בלייבט טאקע א גרויסער טייל פון די כאלופניקעס, נאכ'ן סעזאן, פאר דער פראגע: וואס וועט זיין מכוח א דירה? שוין אפגערעדט וועגען דעם, אז עס קומען אונטער שטענדיג מלוכה'שע און שטעטישע שטייערען, וועלכע פערשלינגען נאך געלט אויף צו שרייבען ביסעל מיט מארקען. וועגען אפצולייגען דאס פער-קויפען די מאשינען, אדער די שטוב-ווירטשאפט אויף בעסערע צייטען. וועלכע וועלען אפשר קומען.

פון ווי דערנעמט זיך דער דאזיגער צושטאנד?

— פון איבערפלוס פון כאלופניקעס. ווייל דאס ווערען א כאלופניק, קומט פאר אויף א נישט נא-טירליכען אופן, ד. ה. קיין שום כאלופניק קען נישט האלטען קיין דערוואקסענעם ארבייטער און איהם צאהלען גוטע לוינען. ער מוז, ווילענדיג, צי נישט ווילענדיג, איהם איבערטוישען אויף א יונגעדליכען, וועלכער קאסט איהם ביליגער. און דער יוגענדליכער ארבייטער האט אויך קלענערע בעדערפנישען. עס בלייבט דעריבער נישט איבער קיין אנדערע מעגליכקייטען פאר דעם עלטערען ארבייטער, ווי געהן אין מאגאזין און אליין אהיים נעהמען ארבייט און ווערען א כאלופניק. און דער מאגאזינער פערבייט גערן דעם אלטען מייסטער אויף א יונגען, וועלכער קאסט איהם נאטירליך ביליגער.

דער דאזיגער צושטאנד רופט זיך זעהר שלעכט אפ אויף דער אינדוסטרי. די מאגאזינערס, נוצען אויס די קאנקורענץ פון דעם יונגען מיט'ן אלטען מייסטער און צאהלען נישט אויס די אר-בייטס-לוינען, יעדע וואך רייסען זיי פון די פריי-זען, געבען נישט די סאך. פערזיכערונגען א.ד.גל.

עס עפענט אזוי ארום פאר זיי גרויסע מעגליכקיי-טען פאר קאנקורענץ, וועלכע נעמט אן אפטמאל זעהר קרענקליכע פארמען און רואינירט זיי.

דער ארבייטער זעהט דעם דאזיגען צושטאנד און בלייבט אומעכטיג ווייל, ווען דער עלטערער ארבייטער ענטלויפט און ווערט א כאלופניק, קען זיך שוין דער יונגערער נישט העלפען. זיי האבען שוין דעריבער 4 יאהר צייט נישט געפרובט אפילו זיך פערבעסערען די לאגע, זיי פערבייגען אויף דעם 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג און דעריבער מיינען מיר, אז דאס צעכען-געזעץ וועט העלפען נארמאליזירען דעם צו וואוקס פון כאלופניקעס.

צו גרויס און שווער איז די לאסט פון די שטייערען, וועלכע ווערען ארויפגעלעגט אויף דעם כאלופניק און אלץ דערפאר ווייל נישט די שטאט-פערוואלטונג און נישט די מלוכה קענען די לאגע פון די כאלופניקעס. די לאגע מוז דעריבער אויפ-געקלערט ווערען און דאס קען נאר טון א מלוכה'-שע אינסטיטוציע, וועלכע וועט האבען די השגחה איבער'ן כאלופניק.

א. מנין.

*) זעה „נייער פאלקסבלאט" נומער 18.

צי קען געשלאסען ווערען דער ווארשטאט פאר נישט בעזיצען א מייסטער דיפלאם?

לויט די פאראגראפען 5 און 6 פון סטאטוט פון יעדען צעך קען א מיטגליד פון צעך ווערען יעדער האנדווערקער, וועלכער פיהרט זעלבסשטענ-דיג אין דעם קרייז א ווארשטאט פון דעם בעטרעפ-פענדען פאך.

וואס בעדייט דאס, אז א מיטגליד פון צעך קען ווערען יעדער האנדווערקער?

לויט'ן ארט. 160 פון צעכען-געזעץ קענען זיך פערזאנען, וועלכע פערנעמען זיך זעלבסשטענדיג מיט מלאכה פעראייניגען אין פרייע צעכען ד. ה. דאס צום צעך קענען געהערען אויך נישט קיין דיפלאמירטע מייסטערס (ארט. 158).

די פוילישע האנדווערקער פון געוועזענעם דייטשען או עסטרייכישען געביט זענען אונבעדינג פאר צוואנגס-צעכען, וואס עס האט זיך ארויסגעווי-זען אויף די פארקאנפערענצען, וועלכע זענען פאר-געקומען אין אינדוסטריע-מיניסטעריום. די יעצטיגע פרייע צעכען זאלען אין דער צוקונפט געענדערט ווערען אויף צוואנגס-צעכען. וואס וועט אריינפיה-רען גרויסע ענדערונגען אויך אין אינדוסטריע-געזעץ, דאס א מיטגליד פון צעך וועט נאר קענען זיין א דיפלאמירטער מייסטער.

דעם טיטול „מייסטער" האבען דאס רעכט צו בענוצען נאר האנדווערקער, וועלכע האבען בעלעגט א מייסטער-עקזאמען, פאר דער דורך דער האנד-ווערקער-קאמער געשאפענער עקזאמינאציע-קאמיס-יע, אדער פאר א עקזאמינאציע-קאמיסיע, וועלכע ווערט געשאפען אויפ'ן גרונד פון א פעראָרדנונג פון אינדוסטריע- און האנדעלס-מיניסטעריום, ארויס געגעבען מיט דער פערשטענדיגונג פון קולטוס און בילדונגס-מיניסטעריום ביי א האנדווערקער-אינ-דוסטריע-שולע, אדער מייסטער-שולע.

אלס בעוויז פון פאכמענישע קענטנישען צו פיהרען זעלבסשטענדיג די מלאכה איז:

1) דאס רעכט צו בענוצען דעם טיטול „מיי-סטער", אדער

2) א לערן-צייגניש פון בעלעגען א עקזאמען פון בעטרעפענדען פאך מיט א גינסטיגען רעזולטאט אלס געזעלען. צוזאמען מיט א צייגניש מינדעס-טענס פון 3 יעהריגע ארבייט אלס געזעלען.

לויט'ן ארט. 144, ווער עס הויבט אן זיך צו פערנעהמען זעלבסשטענדיג מיט מלאכה מוז גלייכ-צייטיג מיט דער אנמעלדונג (ארט. 7) בעווייזען פאר דער אינדוסטריע-מאכט פון דער ערשטער אינס-טאנץ, אז ער בעזיצט די פאכמענישע פעהיגקייטען צו פערנעהמען זיך מיט דער בעטרעפענדער מלאכה.

דאס נישט בעווייזען די פאכמענישע בעפעהי-גונג ברענגט מיט זיך. לויט'ן ארטיקעל 147, דאס פערוועהרען צו בעשעפטיגען זיך מיט דער בעטרעפ-ענדער מלאכה.

אנגענומען אויך לעהרע אין דער מלאכה (ארט. 149) און אנפיהרען מיט דער פראקטישער אויסביל-דונג פון לערן-יונגלעך (טערמינאטארען) מעגען נאר פערזאנען, וועלכע האבען ערווארבען דאס רעכט צו בענוצען זיך מיט'ן טיטול האנדווערקער-מייסטער און אין משך פון 3 יאהר, נאכדעם ווי די פעריגענדע פעראָרדנונג וועט אריינטרעטען אין קראפט, מעגען עס אויך טון:

1) די פיליעהריגע פערזאנען וועלכע האבען נאכ'ן בעלעגע זא געזעלען-עקזאמען מיט א גינסטי-גען רעזולטאט, געארבייט מינדעסטענס פינף יאהר אין דער בעטרעפענדער קאטעגאריע פון מלאכה אדער

2) האבען מינדעסטענס אכט יאהר זיך זעלבסט-שטענדיג בעשעפטיגט מיט מלאכה אין דער בעטרע-פענדער קאטעגאריע.

די דריי יאהר זענען שוין אריבער און דאס רעכט צו בילדען לערן-יונגלעך, האבען איצט נאר די יעניגע, וועלכע בעזיצען דעם טיטול „מוסטרזש".

איך וויל נאכאמאל אונטערשטרייכען ווען די בעפעהיגונגס-בעשייניגונגען אין צוזאמענהאנג מיט דעם אינדוסטריע-געזעץ.

דאס רעכט צו פיהרען די מלאכה האבען נאר די יעניגע, וועלכע וועלען ארויסווייזען דאס זיי בעזיצען די בעטאנטע בעפעהיגונגס-בעשייניגונגען וואס זע-נען א בעוויז דאס די בעטרעפענדע פערזאן, וועל-כע וויל פיהרען איהר מלאכה איז פאקטיש א פאכמאן, א בעל מלאכה.

דערפון זעהט מען, אז אזא פראיעקט קען ארייג-געהן אין קראפט, אין צוזאמענהאנג מיט'ן אינדו-סטריע-געזעץ, דעריבער ליגט אין אינטערעס פון אלע בעלי-מלאכות, וועלכע ווילען ווייטער פיהרען זייערע ווארשטאטען ווי אמשנעלסטען צוטרעטען צו דעם הנחה-עקזאמען און אויסנוצען דעם טערמין, ווארום איך גלויב נישט, דאס עמיצער פון די בעלי-מלאכות, הויפטזעכליך די עלטערע, זאלען קענען בע-לעגען דעם נארמאלען עקזאמען, וועלכען עס זעהט פאר דער רעגולאמין.

מ. קרעמסי.

ביי די ווילנער האנדווערקער

די לבע. שוין איניגע וואכען ווי די מאגאזינ-שניידער פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט זייערע ארבייטער וועגען שליסען אנ'אפמאך. אין קאמף גע-גען די סוחרים פון פערטיגע בגדים, וועלכע זוכען מיט כל-ערליי מיטלען צו צוברעכען די ארגאניזאציע פון די שניידער-מייסטער. די ארבייטער-פארשטעה-ער האבען געשטעלט פאלגענדע געגען-בעדינגונגען:

1) גרעסערע קאנפליקטען דארפען די מייסטערס בעטראכטען צוזאמען מיט די ארבייטער - פאר-שטעהער;

2) די ארבייטער וואס וועלען אראפגענומען ווערען פון די ווארשטאטען בעת א שטראף-אקציע געגען שניידער-מייסטערס — דארפען אין פערלויף פון א קורצער צייט בעקומען ארבייט אין אנדערע ווארשטאטען.

3) ווען א מייסטער בעקומט א קלייגעם סכום ארבייט — טאר ער עס אליין נישט אויפנעהען — נאר צוזאמען מיט זיינע ארבייטער.

דאס זענען די הויפט-פונקטען פונ'ם אפמאך וואס איז געשלאסען געווארען צווישען ביידע צדדים אין האנדווערקער-פעראיין.

האנדווערקער-קאנפערענץ אין סאסנאוויץ

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס אין די נאהענטסטע טעג דארפען פארקומען די מייסטער עקזאמענס פאר האנדווערקער אין זאגלעמביע — איז לויט דער איניציאטיוו פון סאסנאוויצער האנדווערקער-פעראיין פארגעקומען אין סאסנאוויץ א ראיאן-קאנפערענץ פון אלע יודישע האנדווערקער-פער-אייבען אין זאגלעמביע (בענדינער, זאוויערטשער און אלקושער פאוויאטען).

א אויספיהרליכען בעריכט וועגען דער טעטיג-קייט פון די יודישע ראטמענער אין דער קעלצער האנדווערקער-קאמער גיט איבער ראטם. גוטמאן, דער רעדנער ווייזט אן, אז מצד דער ווארשאווער צענטראלע זענען דיקטירט געווארען די בעדינגונ-גען פון אונזער צוזאמענארבייט מיט דער קעלצער האנדווערקער-קאמער, לויט וועלכער אויף 24 ראט-מענער האבען די קריסטען געזאלט האבען 15 מאנ-דאטען און די יודען 9, צוליב דעם אבער, וואס די קריסטליכע און יודישע ראטמענער אין זאגלעמביע האבען די וואהלען צו דער האנדווערקער-קאמער באיקאטירט, בעשטעהט די „איזבא" נאר פון 20 מיטגלידער: 13 קריסטען און 7 יודען. א חוץ דעם האט לויט א פריהערדיגען אפמאך דער מאנדאט פון וויצע-פרעזידענט געזאלט צופאלען די יודישע פארשטעהער. געשעהען איז אבער אנדערש און די יודען האבען נאר בעקומען צוויי מאנדאטען אין דער פערוואלטונג (די ה"ה גוטמאן פון קעלץ און קאץ פון טשענסטאכאוו), היות כמעט אלע קאמפע-טענצען פון דער „איזבא" ליגען אין די הענד פון פרעזידענט און וויצע-פרעזידענט, וועלכע דעצידירען פאקטיש (מיט דער הילף פון די קריסטליכע ראט-מענער) אין אלע וויכטיגסטע ענינים — קומט אויס די יודישע ראטמענער צו פיהרען זעהר א שווערען קאמף אין דער פערטיידיגונג פון די אנגעוועהטאג-סטע אינטערעסען פון יודישען האנדווערקערטום.

די הויפט-פאדערונגען פון די יודישע ראט-מענער — שטרייכט אונטער ה' גוטמאן — איז א לאיאלע בעציהונג צו אלע האנטווערקער, אהן אונ-טערשיד פון גלויבען, פערקלענערען דעם עקזאמען-אפצאהל פאר אונבע-מעגליכע קאנדידאטען פון 140 אויף 50 זל. און דאן — די הויפטזאך, אז אין דער עקזאמען-קאמיסיע פאר יודישע בעלי מלאכות זא-לען זיין פערטרעטען יודישע פארשטעהער.

נאך דעם ווי ה' גוטמאן ענטפערט נאך אויף איניגע פראגען מצד די דעלעגאטען, אין וועלכען ער מעלדעט צווישען אנדערס, אז די עקזאמענס אין זאגלעמביע וועלען פארקומען וואהרשיינליך, שוין אין דער נאהענטסטער וואך — ווערען אנגע-נומען 3 רעזאלוציעס דערונטער א פראטעסט גע-גען די, וואס האבען אין זייגער צייט גורם געווען צו דער פערקלענערונג פון די ראטמענער-צאהל אין דער האנדווערקער-קאמער.

האנדווערקער-קאמער געשיקט איז האנדעלס-מיניסטעריום

די בעשלוסען פון דער לאדזער האנדווערקער-קאנפערענץ וועגען ענדערן די האנדעלס-שעהן איז זונטאג און חגאות טעג

ווי מיר האבען שוין אין קורצען מיטגע-טיילט איז אין דער האנדווערקער-קאמער פארגע-קומען א קאנפערענץ פון פערשידענע האנדווערקער ארגאניזאציעס. ווי בעקאנט ווערט איצט אין האנ-דעלס-מיניסטעריום אויסגעארבייט א נאוועלע צום געזעץ וועגען די האנדעלס שעה'ן אין דער דא-זיגער נאוועלע זאל אויך בעריקזיכטיגט ווערען די פאדערונג פון די סוחרים און האנדווערקער וועגען האנדלען אין די זונטאג- און חגאות-טעג.

דאס האנדעלס-מיניסטעריום האט צוו. אנד. אויך אנגעפרעגט די לאדזער האנדווערקער-קאמער ווי די פערהאלט זיך צום דאזיגען פלאן, די האנדוו. קאמער האט צוזאמענגערופען א קאנפערענץ, אויף וועלכער די פראגע איז בעהאנדעלט געווארען ס'זענען אנוועזענד געווען פארשטעהער כמעט פון אלע פעראיינטערעסירטע קריסטליכע און יודישע צעכען, דער פרעזידענט שוואנקאווסקי, פערוואל-טונגס מיטגלידער סענדאווסקי און גאזשיצקי א. אנד.

דער רעפערענט פון דער יורידיש-עקאנאמישער אפטיילונג ד"ר קאצענבויגען האט אין א לענגערען רעפעראט אויפגעקלערט די אויפגאבע פון דער קאנ-פערענץ, ער האט אנגעוויזען, אז הגם ס'עקזיסטירט א פארמעלער פערבאט צו האנדלען און ארבייטען זונטאג און אין די חגאות ווערט עס נישט אפגע-היט און ס'ליידען דערפון בלויז דער לאיאלער טייל. פאטאגראפען, פריזירער, פליישער, בעקער ליידען פון דעם פערבאט אמשטארקסטען. פליישער קענען נישט אויסהאלטען 3 טאג קיין פלייש (פרייטאג, שבת, זונטאג) בעקער דאסזעלבע מיט געבעקס. ביי פריזירער, און פאטאגראפען ווערען דוקא זונטאג און אין די חגאות געמאכט די גרעס-טע בעשטעלונגען, אגב אויף די באהן-סטאציעס מעגען די פריזיער ארבייטען זונטאג און חגא, דער רעפע-רענט האט דעריבער פארגעשלאגען, אז די נאוועלע זאל לעגאליזירען דעם פאקטישען מצב און ס'זאל ערלויבט ווערען צו האלטען אפען איניגע שעה אין די זונטאג און חגא-טעג געוויסע געוועל-בער און ווארשטאטען.

ס'האט זיך ענטוויקעלט א לאנגער וכיח, אין וועלכען ס'האבען אנטייל גענומען כמעט אלע אנווע-זענדע און איינשטימיג האבען זיי זיך אלע ארויסגע-זאגט פאר ערלויבען אין די זונטאגען און חגאות אפען צו האלטען די אונטערנעהמונגען צו עטליכע שעה. נאכדעם ווי די פארשטעהער פון פערשידענע צעכען האבען אריינגעטראגען זייערע אויסבעסע-רונגען איז איינשטימיג אנגענומען געווארען פאל-גענדע רעזאלוציע: אין זונטאג- און חגא-טעג זא-לען זיין אפען פון 7 ביז 10 פריה, יאטקעס, וואורשט-געשעפטען, מלעטשארניעס, וועלכע פער-קויפען בלויז מילך, מילכווארג און געבעקס, געשעפ-טען פון לעבעדיגע בלומען. פאטאגראף-אנשטאל-טען זאלען אפען זיין פון 9 ביז 11 פריה און פון 1 ביז 5 נאכמיטאג און פריזיער-אנשטאלטען פון 8 ביז 11 פריה.

אויפ'ן פארשלאג פון ד"ר קאצענבויגען איז אויך בעשלאסען געווארען, אז די נייע געזעצען זאלען פערעפליכטען ערשט 14 טעג נאך זייער פער-עפענטליכען.

נאך דער קאנפערענץ האט די פערוואלטונג פון דער האנדווערקער-קאמער אפגעהאלטען א זי-צונג און האט איינשטימיג אקצעפטירט די שטעלונג פון דער קאנפערענץ. אין צוזאמענהאנג דערמיט איז נעכטען אפגעשיקט געווארען א בעריכט אין מיניסטעריום, אין וועלכען די האנדווערקער-קאמער זאגט זיך ארויס פאר ענדערן די פאראגראפען 2, 4 און 7 פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזי-דענט פון 22 מערץ 1928 וועגען די האנדעלס-שעה'ן אין דעם זין, ווי ס'האט בעשלאסען די קאנפערענץ.

די נייע פארשריפטען וועגען שענקען פערלעגענע שטייערן

ווי אזוי קען מען זיי צולעגען אויף ראטעס

אין דעם „דזיעננניק אוזשענדאווי" פון פי־נאנק־מיניסטעריום פון דעם 31־טען דעצעמבער 1930, נומער 36, וואס איז ערשט נישט לאנג דערשינען געפינט זיך אונטער צאהל 574 א פער־ארדנונג פון 10 דעצעמבער 1930 געצייכענט מיט דער סיגנאטור: L. D .V 6334/I/30 וועלכע איז נוגע די פארשריפטען פון שענקען דעם פער־לעגענעם שטייער און צולעגען איהם אויף ראטעס.

די דאזיגע נייע פעראָרדנונג, וועלכע איז גע'חתמ'עט דורכ'ן פינאנק־מיניסטער מאטושעווסקי, איז איבערגעגעבען געוואָרען צו אלע „איזבע־סקארבאווס" און שטייער־אמטען אין גאנץ פוילען.

אויפ'ן סמך פון דער דאזיגער פעראָרדנונג זענען די שטייער־אמטען, אלזא די ערשטע אינ־סטאנ'ק בכוח צו צולעגען דעם פערלעגענעם שטיי־ער אויב ער בעטרעפט נישט מעהר ווי 10 טוי־זענד זלאָטיס אויף ראטעס ביז צו 6 חדשים פאר יעדען שטייער־צאהלער אויף א אינדיווידועל געזוך, וואס ער בראנגט אריין אין שטייער אמט.

מיר בעמערקען, אז אין דעם סכום 10 טוי־זענד זלאָטיס ווערען נישט גערעכענט די עווענטו־עלע אויפגעוואקסענע צינזען, עקזעקוציאָנס שפעזען און אפילו נישט די אזוי גערופענע „דאדאטקי סאמאזשאנדאווע". עס האנדעלט זיך בלויז וועגען שטייער גופא. אויסגעשלאָסען זענען אבער די זאליטשקעס אויף אומזאץ־ און הכנסה־שטייער. אבער, די דאזיגע זאליטשקעס אויב זיי בעטרעפען נישט מעהר ווי 5 טויזענד זלאָטיס קענען די שטייער־אמטען צוטיילען אויף 2 חדשים'דיגע ראטעס.

אזוי ווייט געהט די בערעכטיגונג פון די שטייער־אמטען.

דאגעגען די „איזבא סקא־באָוועס" האבען דאס רעכט צו שענקען פאלגענדע שטייערן און אפשרייבען בענצליך לטובת דעם שטייער צאהלער:

1) אויפ'ן סמך פון ארט. 94 פון דעם אומזאץ שטייער געזעץ, אויב דער פערלעגענער שטייער איז נישט העכער פון 2.000 זלאָטיס און שטאמט ענטוועדער פון שטייער גופא אדער פון א שטראף פאר נישט אויסקויפען א פאטענט בכלל אדער נישט קיין ריכטיגען פאטענט וכדומה און די שטראף איז אויסגעמאָסטען געוואָרען לויט ארט. 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103 און 104 פון דעם „אבראטאָווע".שטייער־געזעץ.

2) אויפ'ן סמך פון ארט. 126 פון „דאכאָ־דאָווע"־שטייער קען די „איזבע סקארבאָווע" שענ־קען דעם הכנסה־שטייער אויב ער איז נישט פער־לעגען מעהר ווי מיט 500 זל. און שטאמט ענט־וועדער פון שטייער גופא אדער פון די געלד־שטראפען לויט ארט. 91, 92, 93 און 94 פון דעם דאזיגען געזעץ.

3) אויפ'ן סמך פון ארט. 4 פון דער פער־ארדנונג פון דעם מלוכה פרעזידענט פון 12־טען מערץ 1928 איז די „איזבע סקארבאָווע" בכוח אפצושרייבען דעם פערלעגענעם שטייער „אד ניע־רוכאָמאשצי" אין שטעט און דערפער ביז צו דער הויך פון 200 זל.

אזוי ווייט איז בעפולמעכטיגט די „איזבע סקארבאָווע" די פערלעגענע שטייערן צו שענקען.

וואס שייך דאס צוטיילען אויף ראטעס קען די „איזבא סקארבאָווא" צולעגען פערלעגענע שטייערן אויף 12 חדשים'דיגע ראטעס אויב דער פערלעגענער שטייער בעטרעפט נישט מעהר ווי 100 טויזענד זל. נישט רעכענדיג די „דאדאט־קי סאמאזשאנדאָווע", פערצוגס־צינזען, עקזעקו־ציאָנס־שפעזען וכדומה. דאגעגען זאליטשקעס אויף אומזאץ־ און הכנסה־שטייער אויב זיי איבערשטייגען דעם סכום פון הונדערט טויזענד זלאָטיס קען זי צולעגען אויף דריי חדשים'דיגע ראטעס.

אין די דאזיגע פאלען זענען בכוח די „איזבע סקארבאָווע" און שטייער־אמטען אויך צו פערקלענערען, אויב זיי צוטיילען אויף ראטעס א שטייער, די בעצוגס־צינזען און אפילו פון זיי בעפרייען.

די דאזיגע פעראָרדנונג בעטאָנט אויסדריק־ליך, אז די שטייער־מאכט בעדארף מיט די אויביגע הכנסות פערגעהן זעהר שפארזאם און פארזיכטיג, ספעציעל ווען עס האנדעלט זיך וועגען גרעסערע פערלעגענע שטייער סכומים.

ספעציעל מוז גענוי בעריקזיכטיגט ווערען די ווירטשאפטליכע לאגע פון א יעדען שטייער־צאהלער און נור אין ווירקליך בעגרינדעטע פאלען קענען די הכנסות די שטייער־צאהלער פערטיילט ווערען.

אויף יעדען פאל אויב עמיץ צאהלט ראטעס און האלט איינע נישט איין מוז דאס שטייער־אמט תיכף דעם גאנצען פערלעגענעם סכום פעליג מא־כען צוזאמען מיט די פערלעגענע צינזען און איבער איהם פיהרען א עקזעקוציע.

א יעדע בקשה ווי בעוואוסט, וועלכע ווערט אריינגעטראגען בנוגע די אויבינע הכנסות מוז זיין אפגעסטעמפעלט מיט א סטעמפעל פון 3 זל. און עס מוזען אין איהר אנגעפיהרט ווערען קאנקרעטע מאָטיווען אויפ'ן סמך פון וועלכע דער שטייער־צאהלער פערלאנגט דאס צולעגען דעם שטייער אויף ראטעס.

עס פערשטעהט זיך, אז דאס פינאנק־מיניס־טעריום איז בכוח צו ערטיילען נאך ווייטערגעהענ־דע דע־לייכטערונגען, וועלכע זענען אין דער פער־ארדנונג נישט פארגעמערקט.

ד"ר ח. באלסען.

דערמארדעט די מוטער און צינדט אונטער די שטוב

ווייל מען שטערט איהם חתונה האבען מיט זיין געליבטער

נעכטען איז אין ווילנער אפעלאציע־געריכט פארגעקומען א פראצעס, וואס האט אויפגעדעקט א שרעקליכען פערברעכען.

דער בעשולדיגטער האט אין דער ערשטער אינסטאנץ בעקומען טויט־שטראף. דורך העגען און נאר א דאנק דעם חסד פון העכסטען געריכט, איז ער באלד נישט אוועק אויף דער תליה.

די געשיכטע איז אזא:

מיט העכער א יאהר צוריק איז אין שטעטעל קראסנע אויסגעבראכען א שרפה, דער פייער האט ארומגעכאפט די גאנצע הויז פון דער פאמיליע כאראשעוויטש, ס'איז געווען 12 ביינאכט. דאס גאנ־צע שטעטעל איז געווען פערזונקען אין טיפען שלאף. א גליק איז דעריבער געווען, וואס עטליכע זעלנער האבען בעמערקט די שרפה, זענען אריינ־געלאפען אין דער ברענענדיגער שטוב און האבען פון דארטען ארויסגעשלעפט שוין קוים א לעבע־דיגען דעם 17־יעהריגען אלעקסאנדער כאראשע־וויטש, מעהר איז קיינער אין שטוב נישט געווען.

די ארומיגע שכנים זענען געוואָרען שטארק בע־אומרוהיגט מיט'ן גורל פון דער אלטער אנטאנינא כאראשעוויטש, וועלכע איז ווי אין וואסער אריין, צוערשט האט מען געמיינט, אז זי איז פערברענט געוואָרען בעת דער שרפה, שפעטער האט מען זיך, אבער אנגעשטויסען אויף א פריש־פערשאָטענער גרוב, אין וועלכען מען האט געפונען פערגראבען די אלטע, זי האט געהאט שווערע וואונדען אויפ'ן קאפ און אויפ'ן גאנצען קערפער, און ס'איז געווען קלאר, אז דא איז פארגעקומען א שרעקליכע רציחה,

בעת דער אויספארשונג איז ארעסטירט געווא־רען דער דערמארדעטערס עלטערער זוהן מיקאלאי, ער האט זיך אבער נישט מודה געווען.

אויפ'ן סמך פון עדות און זאכליכע בעווייזען — האט דאס ווילנער קרייז־געריכט פעסטגעשטעלט, אז דעם מארד, און אונטערצינדונג האט אויסגע־פיהרט נישט קיין אנדערער ווי מיקאלאי כארא־שעוויטש, און מען האט איהם פערמשפט אויף טויט־שטראף דורך הענגען.

אויפ'ן אפעלאציע־פראצעס, האט זיך דער פער־משפטער אנגעהויבען מודה צו זיין און דערצעהלט אזא געשיכטע.

„איך האב א לאנגע צייט געפיהרט א ליבע מיט דער פריילין אלגא פאפלאווסקא, מיין מאמע האט מיר אבער געשטער'ט. זי האט געוואלט איך זאל חתונה האבען מיט אזא וואס זי וועט אויס־קלויבען. אין קריטישען טאג האב איך געוואלט אוועקפאהרען צו מיין געליבטער און זי בעגליקען, אבער די מאמע האט ביי מיר אראבגעריסען דעם מאנטעל און מיר אנגעהויבען שלאגען מיט א דראנג. איך א שטארק אויפגערעגטען צושטאנד האב איך געכאפט א מאטיקע און אראפגעלאזט די מאמען 5 מאל איבער'ן קאפ פון וואס זי איז געפאלען טויט אויפ'ן ארט. דערזעהענדיג דעם שרעקליכען טאט האב איך גלייך געוואלט פערדרייבען די שפורען בע־גראבענדיג מיין טויטער מאמען. ביינאכט ווען ס'איז געקומען מיין ברודער האב איך איהם אפגע־בארט, אז די מאמע איז אוועק אין פעלד. אליין בין איך ארויף אויפ'ן בוידעם פערבעהאלטען די פער־בלוטיגטע בגדים און מאטיקע, איך האב אין גרויס צעטראגענקייט פערוואָרפען פייער און דערפון איז ענטשטאנען די שרפה.

דאס אפעלאציע־געריכט האט אבער נישט גע־גלויבט זיינע ערקלערונגען און דעם טויט־אורטייל בעשטעטיגט.

דאס העכסטע געריכט האט איבערגעשיקט דעם פראצעס צוריק צו בעטראכטען אין אפעלאציע־גע־ריכט, ביי א נייעם ריכטער צוזאמענשטעל.

דא האט טאקע דעם מערדער אפגעגליקט, די טויט־שטראף איז איהם פערביטען געוואָרען אויף אייביגע תפיסה.

אויף זינדיגע וועגען

5) סענסאציאנעל־עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

ראמא האט אנגעהויבען צו לייענען. אין איין צייטונג האט זיך מיט גרויסע אותיות דערצעהלט וועגען דער סענסאציאנעלער גנבה, וואס איז אויס־געפיהרט געוואָרען אין דער „כעמיקאל־געזעלשאפט" די גנבה פון די דאקומענטען וועגען דער גרויסער נייער ערפינדונג און אין דער צווייטער וועגען דער ערמאָרדונג פון דעם ערפינדער אינזש. העגריק הערץ

— ס'איז נישט קיין ספק — האט גוטמאן גע רעדט ווי צו זיך אליין — אז די גנבה און דער מארד שטעהען אין אנ'ענגען צוזאמענהאנג. דער, וואס האט ארויסגעגנב'עט די דאקומענטען, האט גלייכצייטיג געוואלט פטור ווערען פון דעם אייג־איינציגען מענשען, וועלכער וואלט עווענטועל גע־קענט אלס ערפינדער די דאקומענטען נאכאמאל אויספערטיגען.

— אבער, וואס ביזטו, פאטער, אזוי איבער־ראשט פון דער געשיכטע, ווען די ערפינדונג איז נישט ביי דיר אין האנד?

— אט דאס איז די גאנצע מעשה, האט גוט־מאן געענטפערט, ס'איז דאך קלאר, אז דער גאנ־צער ענין איז אינסצעניזירט געוואָרען דורך א קאנ־קורענט, וואס וויל די ערפינדונג רעאליזירען, און אויב דורך דער דאזיגער ערפינדונג זאל טאקע מעג־ליך זיין צו פערבילינערען די פראָדוקציע פון אונ־זערע ארטיקלען אויף 25 פראצענט, דאן בין איך באנקראט, דאן בין איך רואינירט!

א לייכטער קלאפ אין טיר האט איבערגעריי־סען גוטמאנס אויספיהרונגען. אין צימער איז א־ריינגעקומען יאקוב, ראמא האט זיך אויסגעדרעהט צוגעגאנגען צום פענסטער און מיט די פינגער גע־קלאפט איבער די שויבען.

— וואס האסטו געוואלט? — האט גוטמאן ביין געפרעגט.

— איך וויל אייך עפעס איבערגעבען, ה' גוט־מאן נעכטען....

— אז איהר האט זיך אהערגעבראכט א מיידעל, דאס ווייס איך שוין, מיר וועלען זיך אנ'אנדערש מאל אפרעכענען.

— נישט נאר דאס האב איך אייך געוואלט דערצעהלען, טאקע דאס מיידעל האט עפעס גע־האט ביי זיך געהיימנישפולע פאפירען. איך פער־שטעה מיך נישט אויף דער גאנצער זאך, און האב אייך די דאזיגע פאפירען געבראכט.

ראמא האט זיך געדרעהט אהין און צוריק אי־בערן צימער. פלוצלונג איז זי צו צו דער טיר, מיט רעש זי אויפגעמאכט איז ארויס און מיט א האסטיגען קלאפ צוריק זי פערמאכט.

יאקוב האט ארויסגענומען פון דער בוזעם־קעשענע א גרויסען פערזיגעלטען קאנווערט און איהם איבערגעגעבען גוטמאנען.

גוטמאן האט געלייענט.

„כעמיקאל געזעלשאפט". דאקומענטען פון דער ערפינדונג פון אינזשיניער הענריק הערץ, שטרענג געהיים".

גוטמאן האט זיך אהן כוחות אראפגעלאזען אויפ'ן פאטעל בעבען שרייב־טיש און קוים געקענט איינהאלטען זיין אויפרעגונג. ער האט צוגערופען יאקובען און האט צו איהם שטיל געזאגט:

— יאקוב, קיין שום פאפירען, האסטו מיר נישט געגעבען. דאס מיידעל מוז ביי דיר בלייבען, קיין שום דאקומענטען האט זי ביי זיך נישט געהאט, קיינער דארף פון דער גאנצער געשיכטע גארנישט וויסען. אפילו ראמא אויך נישט. דו האסט פערשטאנען?

— יאקוב האט ברייט געעפענט די אויגען. ער האט זיך נישט געקענט אריענטירען וואס דא קומט פאר, ער האט אבער צוגעזאגט זיין בעל־הבית צו שווייגען און גארנישט דערצעהלען.

— און איצט — האט גוטמאן געזאגט, — דער־צעהל מיר אלץ, וואס דאס מיידעל האט דיר איבער־געגעבען וועגען דעם דאזיגען קאנווערט.

יאקוב האט גענוי אלץ איבערדערצעהלט, וואס מאניע האט געוואוסט וועגען די געהיימע דאָ־קומענטען.

— אלזא, יאקוב, קיין איינציגער מענש זאל דערפון נישט וויסען.

יאקוב איז ארויס פון צימער און גוטמאן האט דעם קאנווערט פערזיגעלטערהייט אריינגעלעגט אין דער געפאנצערטער קאסע.

קאפיטעל 6

געהיימנישפולער מארד אין אקא־דעמישען הויז

ראמא איז ארויס פון הויז, א דענערווירטע און פערטראכטע... ראמא גוטמאן, די איינציגע טאכטער פון איינעם פון די רייכסטע מענשען אין שטאט, דאס געבילדעטסטע מיידעל, די יונגע שלאנקע, ברוד־נעטקע, וועלכע האט געהאט אזוי פיל ערפאלג ביי איהרע קאלעגען, סטודענטען איז בכלל נישט געווען גליקליך.

ראמא האט געהאט ראדיקאלע איבערצייגונגען, זי האט געהערט צו א קאמוניסטישען אקאדעמי־שען קרייזעל און האט גענומען א גענוג אקטיווען אנטייל אין דער קאמוניסטישער בעוועגונג. זי האט פיינט געהאט דאס בירגערליך־בורזשואזע לעבען ביי זיי אין שטוב און איז צום גרעסטענטייל, נישט געקומען אהיים, וואוינענדיג אין איהר צימער אין אקאדעמישען הויז. דארט האט זי געקענט זיכער פיהרען איהר אונלעגאלע ארבייט, נישט אנגיהרענ־דיג איהר פאטער'ס הויז, פון פאטער האט זי גע־נומען זעהר ווייניג געלד, אבי זיך אויסצוהאלטען, ווייל זי האט געהאלטען, אז דאס זענען בלוטיגע גראשענס פון ארבייטער, וואס שפייען אויס זייערע לונגען און ווערען פערסמ'ט דורך גיפט ביי די כעמישע אויסארבייטונגען פון איהר פאטערס פאב־ריקען.

גוטמאן האט געהאט זעהר פיל עגמת־נפש פון זיי זטאכטערס אויפפיהרען זיך, ער איז אבער גע־ווען אזוי שטארק פערנומען מיט זיינע געשעפטען, אז ער האט אפילו נישט געהאט קיין צייט מיט ראמאן זיך אדורכצורעדען. אין די זעלטענע מי־נוטען, ווען ער האט דאס יא געטון, האט ער זיך איבערצייגט, אז זיין מוסר וועט גארנישט העל־פען און ער האט רעזיגנירט פון ווייטערדיגע מוסר־לעקציעס, אייך האפנונג האט גוטמאן געהאט, אז ס'וועט זיך מאכען א גוטער שידוך פאר זיין טאכ־טער, זי וועט חתונה־האבען און זי וועט פערגעסען אין די נארישקייטען, ווי ער האט אנגערופען די אידעען פון זיין טאכטער.

גוטמאן האט אבער באך נישט געוואוסט, אז אויך אין דער היבזיכט האט ראמא שוין געהאט איהר פעסטען בעשלוס. נישט קוקענדיג אויף דעם גרויסען ערפאלג, וואס ראמא האט געהאט ביי מאנספערשוינען, פון איהר ספפערע און פון דער ספערע פון איהר פאטער, איז ראמא געווען פער־ליבט ביז איבער די אויערען אין איהר פאטערס שאפער איך.... יאקובען זי האט אליין נישט גע־וואוסט פארוואס, אבער איהרע נערווען האבען נישט אויסגעהאלטען, ווען זי האט דערזעהען איהר יו־גענד־חבר — יאקובען. איהר הארץ האט אנגע־הויבען שטארקער צו קלאפען. א ציטער איז א דורך דורך איהר לייב, ווען ער האט זיך דע־נעהנ־טער'ט צו איהר, זי האט זיך געסטארעט אנצוריהרען זיין האנד, צו פיהלען זיין אטעם, אריינצוקוקען אין זיינע טיפע בלויע אומעטיגע אויגען. זי האט ליב געהאט אין איהם זיין שעהנקייט, זיין שטארק־קייט, זיין קינדערישע נאאיווקייט, זיין אונענדליכע פרימיטיווקייט.

פון יאקובען האט געשמעקט מיט פעלד, גראז, וואלד, פרישע היי. אין יאקובס אויגען האט ראמא געזעהען דעם ברייט־אויסגעשפרייטען טיף־בלויען הימעל אין א ווארימען פריהליגגס־טאג, אין יא־קובס שטימע האט זי געהער'ט דאס רוישען פון סאסנע וואלד, אין שטעטעל ווי זי איז ערצויגען געוואָרען, אין יאקובס פיגור האט זי געזעהען דעם הויכען, שטאלצען, שטארקען דאמב, וואס קיינער איז נישט פעהיג צו ברעכען.

ראמא האט וועגען איהר גרויסער ליבע קיי־נעם נישט דערצעהלט, זי האט יאקובען אפילו גארנישט געזאגט, מורא־האבענדיג, אז ער וועט זי נישט פערשטעהען, זי האט געשטיקט איהר סוד אין זיך.

(המשך קומט).

רעווי-טעאטער
„Dobry Wieczór"
אין אייגענעם נייעם לאקאל אויף
קאפערניקא 16, טעלעפאן 184-66
צופאהר מיט די טראמוויין: 5, 6, 7, 9, 16.

היינט און פאלגענדע טעג!
אזעלכעס איז נאך נישט געווען
קלו פון אלע שלאגער-רעוויעס!
עם נעהמט אנטייל דער גאנצער קינסטלער-אנסאמבל.
קינסטלערישע לייטונג: K. Brzeski רעזשי: M. Dąbrowski קאפעלמייסטער: St. Sternblic דעקאראציעס: St Frasiak
טעגליך 2 פארשטעלונגען: 7.30 און 9.30 אווענד. שבת, זונטאג און יום-טוב 5.30, 7.30 און 9.30 איין אווענד.
צו דער בעקוועמליכקייט פון ד' פובליקום ווערט דער פארפערקויף פו בילעטען פארקומט אין „Reklama Polska" פיעטריקאווער 101

זאל זאל
„WESOŁY KĄCIK"
17 זגערזשער 17

BIAŁY SŁON קינסטלער-טעאטער
פרעזענטירט היינט און פאלגענדע טעג
די פרעכטיגע שלאגער-רעווי א. נ.:
פארזיכטיג פריש געמאלט
(Ostrożnie, świeżo malowane)
אין 2 טיילען, 16 בילדער.
עס נעהמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל מיט דעם בעקאנטען באלעטמייסטער **TH. ASTROFF** אין דער שפיץ.
סטרעטען אויך אויף: בעקאנטער הומאריסט **Oleś Olesławski** בעקאנטע וואדעווילליסטקע **Busia Busiakiewiczówna** א. א.
איינענער ארקעסטער ∴ באלעט ∴ אינסצעניזאציעס ∴ פקעטשען טענץ / הומאר / געלעכטער / סאטירע / אייגענע דעקאראציעס
קאנפערענסיער: J. Warhaftig, דעקאראציעס: Wł. Mlaszkiewicz
ליט. לייטער: Bum-Warski, מוזיקאל. לייטער: St. Osmolski
באלעטמייסטער: Th. Astroff
אין גען. טעג 2 פארשטעלונגען: 7.30 און 9.30 אין אווענד.

צו פערקויפען
א מאטאר
פון האלב-פערד-קראפט, פירמע **Bergman** אין גוטען צושטאנד, כמעט ווי נייע. — צו ערפאהרען ביי **בערקאן**, קילינסקיעגא 21, רעכטע אפיצינע, 2-טען שטאק.

ו. י. ז. א.
היינט, מיטוואך 8.30 אווענד ווערט אין לאקאל שענקעוויטש 26
פרוי **אליס יאקאב-לעווינסאן**
האלטען א פארלעזונג א. נ.
„די יודישע מוזיק זייט איהר ענטשטעהונג ביז׳ן היינטיגען טאג".
איינטריט פאר מיטגלידערינס 50 גר. פאר אריינגעפיהרטע געסט 1 זל. 908

רעכטס פובליציסט
י. איינפעלד
31 פיעטריקאווער 31
נעהמט אויף אינטערעסאנטע אין אלע געזעץ-ענינים. טעגליך פון 5 ביז 8 אווענד.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכב בטח ושענן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם זאלסט נאר קומען און ביורא
פון ד. מאנעלא
וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף
פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95
וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען א-לערליי ביטעם: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאניעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניצם אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוישאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה
מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

קי-א-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
מאנומענטאל פילם-קונסטווערק. דאס גרעסטע מייסטערווערק פון דער קינעמאטאגראפיע פון די לעצטע יאהרען, די מעכטיגע דראמע
פירשטין טאראקאנאווא
ליבע און ענטוזיאזם. פאטאליזם, וועלכער הערשט מיט׳ן גורל פון מענשען. אוואנטורניסטישע עפאפעי, וואס האט בעת דער הערשאפט פון יעקאטערינא׳ן צושמעטערט דעם צארישען טראהן.
אין די הויפט-ראלען:
OLAF FJORD, RUDOLF KLEIN-ROGGE i EDITA JEHANNE
די אויפנאהמען זענען געמאכט געווארען אויף דער יבשה, אויפ׳ן ים און אויף ספעציעל צו דעם דאזיגען פילם אויסגעבויטע שיפען
עס נעהמט אנטייל א רוסישער כאר.
געקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ סטעפאנסקי
אנהויב פון די סעאנסען: אין גען. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.
נעכסטער פראגראם: „דער זיסער נצחון"

א געוועלב
אויף דער נארוטאוויטשא-גאס איז פון זאפארט איבערצוגעבען.
צו ערפאהרען שענקעוויטשא 23 טעלעפאן 191-00.

ס׳ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער
נייהער
צו א שטעפער. צו מעלדען זיך ביי זיסמאן זגערזשער 21. 606

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט פון דער געעהרטער קליענטעלע און בירגער, האבען מיר ערעפענט אויף
Plac Dąbrowskiego 2
טעל. 156-70 פראנט, פארטער, אין דער נאהענט פון **סאנד אקרענגאווי** און **גראדסקי** א ביורא **„Maszynopis"** א.נ.
וואו עס ווערען ערלעדיגט זעמטליכע געריכטליכע אנגעלעגנהייטען ווי אויך סקארבאווע און קאמונאלע
אכטונג: פאזענער און פאמערנער הויזירער!
ספעציעלע אפטיילונג פאר אייערע פראטעסטירטע וועקסלען. מיט אכטונג
יאקוב זאמעס און מ. זיגער.

א לערן-יונגעל
פון ארנטליכע עלטערן ווערט געזוכט אין קאפעלוש-ווערקשטעל ביי ווייס, יעראזאלימסקא 4

אנ׳אנגעשטעלטער
קען זיך מעלדען אין קארב-געשעפט פיעטריקאווער 286

ביליגע
טראטשינעס
וואגאנווייזע ביליג צו פערקויפען, אויך אין ענצעל-פוהרען.
טעלעפאן 164-36.

אנ׳ארט
צו שלאפען
פאר 2 אנשטענדיגע יונגעליים איז אפצוגעבען
צו ערפאהרען
פיעטריקאווער 33.
אין 2-טען הויף, פארטער,

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
זשעזשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד״ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק׳	$4^{1/2}$—$5^{1/2}$
ד״ר קערשנער קינדער-קראנקה.	11-9 $4^{1/2}$-5
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייט	12—2
ד״ר ביבערגאל הויט און וענער.קר.	$11^{1/2}$—$12^{1/2}$
ד״ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד״ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$12^{1/2}$—$1^{1/2}$
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—5
ד״ר שפערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$12^{1/2}$—$1^{1/2}$

ווי׳כע-טערעפיע שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. ווי: פאקעי-שטעלען, קינסטליכע צייהן-ברוקען, ... אויף פערלען... און שמאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגונג און ...
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפנט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד״ר לאזשינסקי-סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע צייהן, קראנען, פלאמבען א.א.וו.
די לעטשניצע איז עפעניג אויך זונטאג

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויזערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער הינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א האספער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם בויך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך ... די קישקעס ווערען ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל געמאכטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכנעט געמאכט דורך גרויסע פראפעסאר׳ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר-דאקטאר ... בעזונדערע ווייבער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען

ברוך, אויך פאר הויקערס ... מיט הייל-גארטעלן און אפאראטען פאר פערקרומטע ... און פלאטפוס ספעציעלע אנלעגען אין די שיך. קינסטליכע גלידער פיס און הענד, גלידער ואקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
סטאפאנגען פון 9 ביז 1 מיטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פרעזענטירטע ערפארונגען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בעראנעץ, פראפ. ד״ר י. מארישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזענליכע פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.
דעם ה׳ ספעציאליסט י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט פאר איינהאלטען מיר די זעהר שווערע ברוך-רופטור אנ׳ערד 25 יאהר האב איך געליטען פון שפענדיגע וועהטאג-שמערצען און היינט, א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט בין איך פריי פון ליידען און פעהיג צו דער ארבייט. דערמיט דריק איך אויס איהם מיין הארציגסטע דאנקבארקייט.
Tema Rozenblum.

DR. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק. אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה׳ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו״ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון $7^{1/2}$—9 אווענד.

לעטשניצע
צאהן-ערצטליכער גאבינעט
און רענטגען-אינסטיטוט
(דיאגנאסטיק, אויסערליכע און לייכט-טיפע טעראפיע)
זגערזשער 17 טעל. 116-33
ווענעראלאגישער גאבינעט
טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאכמיטאג.

יעדער איינציגער
מעבעל
האט זיך איבערצייגט, אז פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווילצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5

Dr. med.
M. LERNER
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
זאכאדניא 64, טעל. 113-09
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12—1 און פון 7— 4 אווענד.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
נעמט אן פון 10—2 נאכמ. און פון 4—7 אווענד

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6—5 א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז די פערלאג נישט פערענטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . 60— . . . 4 .
נאכ׳ן טעקסט—12 . . . 18— . . . 8 .
פאר א מילימעטער-שורה: 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט ... דער שטאט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.